

pen

... medén

Marcove marke
na Blagušu

PEN 4

V
vodi je
življenje
in izziv smrti

»Nikdar na Vogrsko!« je vztrajal Vertič. »Po vogrskih šumah se klatijo volkovi in strašne zverine. Nekateri imajo deset laktov dolgo glavo, jezik kot žrd, noge kakor hrastova debela ...«

... in vendar so šli. Pot je bila dolga dve stoletji in pol.

PEN 7

PEN 11

VESTNIKOV
MESEČNIK

četrtek,
25. aprila, 1996,
13. številka

ŽIVEL 1. MAJ

Videli
so
»pokojnega«

PEN 10

Franca
Rihtariča

Jože
Kolarič:

Bil
sem
idealist

Če trinajstica prinaša srečo, štirinajsti Pen izide 30. maja

PEN 6

PAPEŽA

(DOKONČNO!)

NE BO

V POMURJE!

In vino
veritas!

Pa ne zato, ker mož iz Vatikana ve, da je beseda Pomurje ideološki konstrukt minulih časov, pač pa, ker je cestna povezava obmurske dežele z matico slovensko tako slaba, da rahlo zdravje gospoda Janeza Pavla II. enostavno ne dopušča tovrstne pustolovščine. Tako je po dolgotrajni razpravi sklenil papežev prometni konzilij. Prizadevanja posebnega županskega odbora, ki so ga prav z namenom, povabiti prvega moža katoliške cerkve tudi v naše kraje, ustanovili najvidnejši župani z našega konca, so tako propadla. Odbor je vodil lendavski župan g. Kocon, natolcujejo pa, da zavoljo lastnega vinograda in dobrega vina, ki bi ga lahko ponudil ob morebitnem obisku, člana pa sta bila še soboški župan g. Gerenčer, ki ima (poleg drugih) tudi izkušnje z vinogradništvom in kletarstvom, ter beltinski g. Kavaš, ki bi gospodu papežu v časovni stiski zlahka razkazal tako obnavljajoče se občinske prostore kot tamkajšnjo cerkev, ker je oboje v neposredni bližini.

G. LOJZE in G. CIRIL

Eni najmočnejših obvladovalcev slovenskega političnega prizorišča, slovenski krščanski demokrati, pred volitvami že brusijo svoja orožja. Med njimi sta gotovo moža s fotografije, ki v nedvomno zanimivem predvolilnem času nista brez računov tudi kar zadeva osebno promocijo (nadaljevanje kariere). Medtem ko pomurskega poslanca SKD v državnem zboru Cirila Pucka omenjajo kot enega najresnejših kandidatov za vseslovenskega direktorja nove ustanove, ki jo bodo sestavljali uslužbenci nekdanje Agencije za plačilni promet, nadziranje in informiranje (še prej SDK) in Uprave za javne prihodke (drugače davkarija), pa se gospod Peterle trudi dokazati kar največ napak pri delu sedanjega (je še?) zunanjega ministra Thalerja. Zakaj le? foto: juza

SLADKI SMEH BELTINSKE OBČINSKE UPRAVE

POROČILO NADZORNEGA ODBORA

OBČINE ROGAŠOVCI O NAMENSKOSTI IN SMOTRNOSTI PORABE PRORAČUNSKIH SREDSTEV V LETU 1995

(Penov povzetek)

- stroški strokovnih publikacij v znesku 372.325,90 SIT (Delo, Večer, Mag, Nemško-slovenski in Angleško-slovenski slovar, Atlas svetovne zgodovine ...)
- izdelava šampiljk v vrednosti 57.435 SIT (za 10 šampiljk)
- živila naslednjih dobaviteljev: trgovina Potrošnik 59.334,80 SIT, Vrtnarstvo 89.395 SIT, Merkur 63.397,20 SIT, trgovina Dobrina 112.434,30 SIT, trgovina Forjan 24.600 SIT
- bencinski bñni 231.000 SIT (po izračunih nadzornega odbora je to približno 15.000 kilometrov MS-Rogašovci (ali obratno))
- mobilni telefon (mesečno povprečje) 25.934,67 SIT
- najemnine 866.000 SIT
- dnevnice 244.000 SIT
- predelna stena dobavitelja Akse iz MS 857.177,50 SIT
- keramični svinčniki 85.338,40 SIT

Vej je pa pejnez
tudi nej fse!

P.S.: Ker je nadzorni odbor ob večini omenjenih števil izrazil. pomisleke o upravičenosti porabe proračunskega denarja, so o tem razpravljali svetniki. Po preprčljivem govornem nastopu župana Janka Halba so zadevo sprejeli.

Trdijo, da so občinski birokrati (in birokratke) suhoparni in vsega naveličani ljudje. Pa si oglejte Lipetovo fotografijo in se vprašajte, ali je res. Občinska tajnica Lilijana Žižek je prava umetnica – ne samo da dosledno vtipkava v računalnik vse domislice svetnikov na nočnih sejah, ob tem se je celo sposobna tako sladko nasmejati, da si ne moremo kaj, da ne bi pomislili, da je beltinska med tistimi redkimi občinarji, kjer tudi v upravi vladata popolni red in sloga. Lipe

LIPE
SLIKA
LE LEPE

Tokrat je mojster Lipe v želji, da zadovolji ljubitelje lepega, zajadril v nevarne vode. Fotografiral je namreč (potencialno!) izredno nevarne ženske, ki se jim reče Bondovke markantne gospe Gizele.

foto: Lipe

Varnostnica Lila

Pomladno resna (?)
Vesna

Jasna je kristalno jasna

Hende hoh!

Violetna Manja

Čigava je ta dobrih 7 let stara zastava?

Pomurski odvetniki že vedo, saj so svojemu članu Radoslavu S. iz Murske Sobote menda prepovedali, da bi se še naprej vozil z njo. Omenjeni odvetnik (Radoslav S.) pa je menda izjavil, da če že ne more imeti najboljšega avtomobila med odvetniki, ima lahko vsaj najslabšega.

SLOVENSKA

VOJSKA

Dekleta, žene, sestre, mame, babice in kar je še čakajočih na mlade fante, ki služijo domovini, gotovo pogrešate informacije o življenju vaših najdražjih v uniformi. Tokrat vam Pen ponuja pomirjujočo fotografijo, po kateri ste lahko prepričane, da vojaki pomanjkanja ne občutijo (znamenita salama Pick) in da znajo hrano uporabiti v različno zabavne namene. Redakcija Pentut je prepričana, da je tudi ta fotografija veselih obrazov dokaz, da je vojaščina dandanes veliko manj travmatična izkušnja, kot je bila nekoč. Naj tako ostane!

ACI

PREDPOROČNI DEKOLTE (PRRSNI IZREZ)

Juhuhuuur!

V redakcijo dobivamo vse več pisem jeznih bralcev (bralk nekoliko manj), ki so nezadovoljni s preveč resnim Penom. Predvsem pa, tako pišejo, je na fotografijah premalo nežne lepote. Zato skušamo napako popraviti (in jo tudi zelo obžalujemo) – že prejšnjič smo vas zadovoljevali z manj oblečeno damo Rosvito, ki je dobila nemi H in je postala Rosvitha, danes pa si tudi ne moremo kaj, da vam ne bi privoščili slovenske lepote kraljice. Je sicer iz leta 1994, piše se Dolenc in ji je ime Vesna. Kako se že reče slovanski pomladno razcveteni boginji?

Lipe

KLIC V SILI

Upravni odbor Kmetijske zadruge Panonka prosi prek Penovih tut za pomoč: vse člane te zadruge vljudno vabijo, da se oglasijo na sedežu firme, da bi s svojo fizično navzočnostjo (km, km!) potrdili svoje članstvo v zadrugi. V neznano je namreč odjadrala evidenca članstva, zaradi česar imajo najresnejše težave pri glasovanju v najrazličnejše namene. Prošnja za fizično navzočnost velja vse do preklica, posebej pa pozivajo k resnosti in pokončni državljski držji, saj bi bilo zelo narobe, če bi se zgodilo, da bi se vabilu odzvali tudi nečlani!

Što pa meni
telico plača?

PRLEKI SO ZMOGALI

5. DRŽAVNO TEKMOVANJE „MLADI“

Zadnjo marčevsko soboto so državno tekmovali na slovenjegraški prireditvi Mladi in kmetijstvo. Občino Sveti Jurij ob Ščavnici so zastopali Marija Zmazek (20 let, Drakovci), Branko Berden (29, Slaptinci) in Stanko Gregorec (27, Slaptinci). Prva se je učila na ptujski, drugi na mariborski in tretji na rakičanski kmetijski šoli.

San ti nej
reka?

Med desetimi ekipami so bile tri, ki so pravilno odgovorile na vseh šest vprašanj. Tako je odločilo prvo dodatno: Ali je v navadni ajdi lahko minimalno primešana tatarska (ajda)? tekmovalci iz Krškega in Škofje Loke so (narobe) odgovorili z DA, Prleki pa so (pravilno) rekli NE. Tako so zmagali (po njihovo zmogali) in bili strašansko presenečeni, saj niti šampanjca niso vzeli s sabo. So pač kupili toliko dražjega! Nagrade? Vsak je dobil računalniški kmetijski program, a žal brez računalnika (pokrovitelji, javite se v svetovirijem občinskem uradu!). Naslednje leto bodo gostitelji državnega tekmovanja, za katerega so šampanjec že dali v hiadilnik. In spili ga bodo tudi, če ne zmogajo.

Silva E.

Nič nas ne sme
presenetiti '96

PA PO LOJTRCI

Nedavno je mož v modrem delal. Tako vestno, da je zamudil konec delovnega časa. Za kazen so ga zaklenili v pisarno. Ko se je mož spomnil, da bi bilo dobro oditi domov (ali kam drugam?!), je bilo že prepozno. In kaj naj počne tako sam samcat? Jadno jo je pobrisal skozi okno in čez balkon ter pri tem »zaužil« radovedne poglede tamkaj sprehajajočih se in fotografskega aparata. Neuradno smo zvedeli, da se je kalvarija moža v modrem srečno končala, čeprav ni bilo lestve, po kateri bi lahko varno, predvsem pa hitreje prišel na tla.

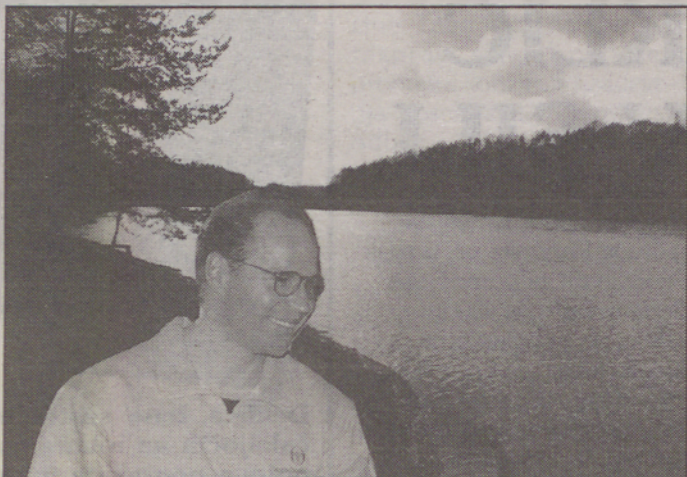
DOT...

KAKO JE EVROPA PRIŠLA NA BLAGUŠ ali MARCOVE MARKE

»Bilo je zadnji petek v marcu, ko je prišel povsem nenapovedan. Pričakoval sem samo Milana Herzoga. Zato tudi nisem mogel poklicati novinarjev, da bi zadevo takoj objavili!« je rekel gospod Slavko Mihalič, župan svetojurijski. Seveda je mislil na zdaj že kar legendarnega alpskega smučarja iz avstrijskega predarlberskega Marca Girardellija. Morda se spomnite, da smo ekskluzivni intervju z največkrat polomljenim alpskim smučarjem objavili v Peni natanko pred letom, 26. aprila 1995, ko je bil na okrevanju v Moravskih Toplicah. Vezi s Slovenijo so očitno ostale, zdaj tudi poslovne.

Nobena skrivnost namreč ni več, da je firma H&G (Herzog in Girardelli) najresnejši kandidat, da uredi potencialni turistični biser, imenovan Blaguško jezero. Takšno kot je zdaj, je že desetletje ali več – okolica je lepa in za Evropejca nedotaknjena (čeprav se je treba vprašati o čistosti in kakovosti vode zavoljo odplak in tako imenovanega intenzivnega kmetovanja). Res je tudi, da se ta čas na jezerski obali bohotijo smeti in celo kakšen star, zavržen avtomobil – ampak to se da relativno hitro pospraviti.

»Prepričan sem, da bo kmalu drugače,« je župan optimist, »kajti občinski svet je že izglasoval sklep, da damo za približno 3 ali 4 hektarje obrežja v koncesijo. Drugi breg pa je Marc (s poslovnimi partnerji) že kupil od šestih lastnikov za okrog 200 tisoč mark. Gre za osem hektarjev. Za jezom

MARC GIRARDELLI

namerava urediti športna igrišča, na tem bregu (glej fotografijo) pa naj bi bil motel.«

Seveda je v modi postavljati okoljevarstvena vprašanja v stilu, če taka turistična sprememba ne bo kvarno vplivala na zasajeno blaguško krajino. Tudi tukaj se domačini ne bojijo, saj se Marc z markami zav-

zema za tako imenovani »soft« (mehki) turizem. Na gladini jezera tako ne bodo brzeli gliserji, pač pa kvečjemu pedolini (čolnički na nožni pogon). Tudi Marcu bližnji šport (smučanje na vodi) tako odpade. Jezero meri 14 hektarjev in skupaj s šestimi metri obrežja ne more biti del koncesije, pač pa se ga jemlje kot naravno

dobrino, zato morajo za njegovo turistično izkoriščanje še dobiti soglasje resornih ministrstev.

Firma H&G za zdaj še molči. Šefinja Marija iz Pesnice sicer ne zanika nakupa Blaguša, prosi pa za vsaj dva tedna miru – javnosti bo o podrobnosti turis-

tičnih načrtov spregovorila takrat, ko »bomo imeli kaj oprijemljivega.«

Sicer pa smo s pomočjo Murskega vala kramljali tudi s smučarskim poslovnežem, prijateljem občine Sveti Jurij ob Ščavnici, Marcom, ki je še bolj kot običajno redkobosen, ko gre za posle:

»Ja,« je rekel v Švici živeči avstrijski Luksemburžan, »res imam v tem projektu svoj delež. Ampak več bi o tem povedal, ko spet pridem v Slovenijo.«

Tako človek, ki ob pomoči pesniških podjetnikov korčno po neštetih poskusih, kot kaže, vendarle oživlja Blaguško jezero. Medtem pa domačini že vidijo gruče Avstrijcev, Nemcev, Švicarjev in kar je še Evropejcev, kako se zgrinjajo na njihovo jezero in se ne morejo načuditi lepoti, tihoti in urejenosti, takole skrivoma že tudi preštevajo devizne bankovce, ki jih bodo pustili tukaj. In šušljajo, da je vrli smučar Marc pripravljen v Blaguš vložiti vsaj milijon mark. Ne vrag, le sosed bo mejak!

SLAVKO MIHALIČ

B.: Bojan Peček
F.: Jure Zauneker

RADENCI

POMLADNA RAPSODIJA

Šel je popotnik na vinsko cesto, da bi se sprehodil v prebujajoči se naravi od zdravilišča Radenci pa tja gor do Kapele. Klasična zabava klasičnega gosta pač. In je srečal prav ob robu turistične poti nekdanji štedilnik, straniščno školjko, ostanek barv, ki ne curkajo in ne kapljajo, odsluženo moško kolo, še enkrat odsluženo zadnje kolo od kolesa, železno posodo za smeti in smeti nasploh. »Glej, glej, kaj vse je v turistični ponudbi občine Radenci! Kakšna čudovita zunajpenzijska ponudba! So pa res izvirni ... Zato torej dobivajo najvišja državna turistična priznanja! Kaj mi bo Kapela, kaj vinogradi in kaj lep razgled. Tu se bom zabaval!«

In je popotnik jel šariti po vzorno založenem odlagališču odpadkov turistično ozaveščenih Radenčanov (in okoličanov). Zaradi pomanjkanja časa ga Penovci nismo več spremljali, saj se je popotnik zadržal dolgo v pomladno popoldne. Katere (zastonj!) spominke si je izbral, da mu bodo krasili dom, ko se vrne z bivanja pri nas, zdaj ni najbolj pomembno.

Smo pa v Peni še enkrat opozorili na veliko neizkoriščeno priložnost – le kdaj bodo turistični delavci zmogli dovolj prilagodljivosti in podjetniškega duha, da bodo tako vzorno pripravljeno zabavo, imenovano brkljanje Radnovih gostov po smeteh, tudi zaračunavali?

In da ne pozabimo – preden bo pomladno brkljanje v ceniku radenskih turističnih storitev, je potrebno poskrbeti tudi za primerno marketinško promocijo.

Prvi korak je s tem zapisom že storjen!

B.: Bojan Peček
F.: Jure Zauneker

MESTNA OBČINA MURSKA SOBOTA JAVNI ANONIMNI NATEČAJ

za idejno in izvedbeno rešitev grba
Mestne občine Murska Sobota

K sodelovanju vabimo državljane Republike Slovenije, da izdelajo idejno in izvedbeno rešitev grba Mestne občine Murska Sobota. Od sodelujočih na natečaju pričakujemo predloge, ki bodo izpričevali vsebinsko prepoznavne značilnosti Mestne občine Murska Sobota. Pri izdelavi idejne in izvedbene rešitve lahko upoštevajo poleg zgodovinskih tudi naravne, družbene in kulturne značilnosti Mestne občine Murska Sobota.

- Natečajna rešitev mora biti:**
- idejno in izvedbeno rešitev grba Mestne občine Murska Sobota v obliki risane (v kombinaciji z tipografsko rešitev napisa Murska Sobota (v kombinaciji z grbom)
 - možnost aplikacije grba in napisa na zastavi (s predložitvijo oblike zastave)
 - možnost aplikacije grba in napisa na dopisih, ovojnicah, listinah itd.
 - možnost izvedbe predlagane rešitve v treh različnih dimenzijah
 - kratko avtorjevo pisno utemeljitev ideje

Natečajni rok za oddajo rešitev: do 15. maja 1996.
Šifra: 5
BOTA in priprave vključno do 1. ali datum ~
Kara

JAVNA ANONIMNA PRIJAVA

Popolnoma prepričani, da predlog skupine državljanov Republike Slovenije pod šifro PEN izpričuje vsebinsko prepoznavne značilnosti Mestne občine Murska Sobota, upoštevajoč poleg zgodovinskih tudi naravne, družbene in kulturne značilnosti mestne občine, se v zakonitem roku prijavljamo na vaš razpis, objavljen v Vestniku dne 11. aprila 1996.

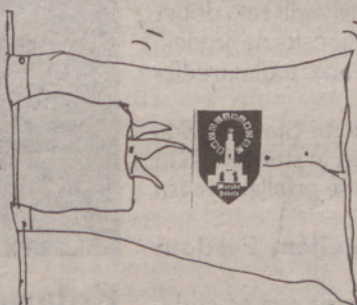
GRB
SOBOTE

NATEČAJNA NALOGA:

1. Idejna in izvedbena osnovna rešitev grba Mestne občine Murska Sobota

2. Tipografska rešitev napisa Murska Sobota

3. Možnost aplikacije na zastavi

4. Možnost aplikacije na dopisih, pisemskih ovojnicah, listinah ...

5. Možnost izvedbe v treh dimenzijah

6. Pisna utemeljitev avtorjev: Po naši zamisli smo se kar najbolj potrudili, da bi bil grb izrazito ambivalenten, se pravi večpomenski. Nekaj možnih (različnih) razlag našega grba vam tukaj navajamo.

- Dvanajst prometnih znakov, postavljenih okrog spomenikovega obeliska ne predstavlja dvanajstih apostolov, ampak Evropo. Z dvanajstimi prometnimi znaki se označuje dvanajst prasičev. Trinajsti na vrhu obeliska pa pomeni delavca, ki bo v prehodu v kapitalizem najbolj »namrdal«. To tudi nam naturalistično kaže postavitev trinajstega znaka na falični vrh spomenika.
- V krog razvrščeni prometni znaki izražajo našo priseženost tradiciji, ki nam polaga na dušo zvestobo pitju, dokler nam prometni znaki ne zaplešejo pred očmi.
- Dvanajst prometnih znakov je parafraza zvezdnega venca, ki je označil truplo Janeza Nepomuka – zavetnika proti obrekovanju. V mestu, kjer velja vodilo »Pogled v sosedovo okno je moj pogled v svet«, si takega patrona lahko le želimo.
- Ščitasta osnova grba spominja na žensko mednožje, na (v) to osnovo je položena falična forma spomenika. Venec prometnih znakov predstavlja kondom, katerega uporabi je izrečen odločen STOP na prometnem znaku, ki je na vrhu. S tem se izraža tudi skrajna širša aktualnost grba in hkrati odda dolžno spoštovanje najsvetlejšemu.

V pričakovanju odkupne nagrade v vrednosti 400.000 SIT s spoštovanjem, šifra

KDO BO LASTNIK V GORNJI

lastništvo radgonskega sejmišča bi moralo biti znano že pred dobrim mesecem, vendar se je, kot je to sicer v navadi pri stvarih, ki v zadnjem času dobivajo nove lastnike, zapletlo.

Čuden je bil že javni razpis, s katerim je Gospodarsko razstavišče, d. o. o., dalo v prodajo radgonsko sejmišče, saj je le izredno pozoren ali poklican bralec lahko ugotovil namen razpisa. Pri nekaterih, ki so bili na to pripravljeni, pa je le zbudil pozornost.

Tako je na javni razpis oddalo svoje ponudbe kar nekaj podjetij, iz dežele ob Muri dve: Pomurski sejem – družba, ki v Radgoni sedaj organizira sejmarjenje, in skupina podjetij – Radenska, Pomurka International, Pomurska banka, Zavarovalnica Triglav, BTC in Občina Gornja Radgona.

Glede na to, da zbiranje ponudb na razpis poteka v največji tajnosti, je znano le, da so morali tisti, ki želijo postati novi lastniki zemljišča, poleg cene in plačilnih pogojev navesti še namembnost nepremičnin.

Poučeni pravijo, da ni nujno, da bo radgonsko sejmišče ostalo sejmišče. Mnogim v Sloveniji, predvsem tistim, ki se ukvarjajo s sejmsko dejavnostjo, bi namreč ustrezalo, da se znebijo konkurence. Sicer pa to ni nič novega, saj so še tople ideje o preselitvi kmetijsko-živilskega sejma na Gorenjsko oziroma v prestolnico.

RAZSTAVIŠČA RADGONI?

Škarje in platno usode Radgonskega sejmišča ima v rokah posebej izbrana komisija. Koliko bodo na njeno odločitev lahko vplivali zunanji dejavniki, bomo videli, dejstvo pa je, da bodo člani komisije morali imeti izredno trdno hrbtenico.

Poleg interesov sejmarjev se namreč sliši o spremembi namembnosti sejmskih hal v športne oz. skladiščne prostore, zanemariti pa ne gre tudi interesa družbe Pomurski sejem, ki ima izredno velike ambicije. Z znanim – svojim lastništvom želijo oplemenititi sejmsko tradicijo mesta ob Muri in halam, ki samevajo deset mesecev na leto, dati novo vsebino. Ta naj bi bila vezana na evropski politični in ekonomski prostor, kamor se uvršča Slovenija.

Kakorkoli že, vrtljak se še vedno vrti. Kje se bo ustavil in kdo bo stopil nanj, bo znano kmalu. Sicer pa lastniške zdrahe sejmske dejavnosti ne motijo. V soboto je zaprla svoja vrata MEGRA 96, največji in najkakovostnejši sejem gradbeništva do sedaj, in začele so se priprave na paradni kmetijsko-živilski sejem, ki bo konec avgusta. Kdo ga bo organiziral, bomo videli.

Gotovo vas je večina takih, ki se dobro spominjate, kako pomemben je bil včasih datum 1. maj, ko so se v časopisih radi pojavljali razni junaki socialističnega dela. Eden takih junakov bi bil lahko tudi Jože Kolarič. On sicer nikoli ni bil razglašen za tovrstnega junaka, je pa v tistih časih s svojim delom in odnosom do ljudi dodobra zaznamoval našo pokrajino.

Jože Kolarič

Nekje sredi sedemdesetih let smo pevci pevskega zbora Stefana Kovača sodelovali na otvoritvi vaškega vodovoda v Dolnji

Bistrici. Glavni govornik je bil Jože Kolarič. Ko je končal, mu je brhka mladenka v narodni noši prinesla »pütro«, napolnjeno z vodo iz vodovoda, ki so ga pravkar odpirali. Jože je potegnil »gutljaj« ali dva, pogledal naokrog ter prikimal, češ, dobra je. Vsi smo zaploskali. Mladenka je čakala, da ji »pütro« vrne, Jože pa jo je dvignil visoko nad glavo in jo treščil na tla, da se je razbila na tisoč koscev. Potem smo še bolj zaploskali ... Kje je Jože danes, kaj dela, o čem razmišlja?

Obiskal sem ga doma. Naprej sva začela listati po njegovih albumih. Prva slika: Jože kot hlapec pri kmetu, zraven nje fotografija gradbišča, kjer stoji med številnimi zidari kot vajenec pri zidarskem mojstru Rudolfu Ciglarju 1942. Naprej tretja fotografija: Jože kot mlad podoficir Titove garde. Spodaj mi takoj pade v oči velika fotografija: Jože in Tito sama za mizo. Nato fotografije Pindže pa Bobrov in Jožeta s številnimi nekdanji znanimi funkcionarji. Toliko fotografij, da sem kar prenehal listati po albumih.

V albumu sta dve še posebno zanimivi fotografiji, ko ste bili podoficir, na drugi pa ste fotografirani s Titom. Katera vam je bolj pri srcu?

Kolarič: »Tista s Titom, samo ne vem, če jo boste upali dati v časopis.«

Vaše življenje je bilo ves čas pestro in razgibano.

Kolarič: »V Beogradu sem končal gimnazijo, in ko sem zaradi zdravja opustil vojaški poklic, sem odšel v Prekmurje.

Vmes sem končal v Rakičanu šolo, kjer sem bil tudi sekretar partije in veliko delal z ljudmi. Šel sem v Petrovce in se znova vrnil v Beltince na občino, ki so jo kaj kmalu razformirali. Ker so se Beltinci dokaj hitro razvijali, sem odšel prostovoljno v Črenšovce za direktorja zadruga. Ogromno smo naredili za živinorejo. Takrat smo naredili tudi gostišče Bobre. Ko sem bil v Petrovcih, pa Pindžo. To je bilo leta 1960. Bobri pa so nastali 1964. leta. No, potem so me 65. leta prepričali, naj grem za predsednika občine v Lendavo, kjer sem bil osem let. Če Staneta Kavčiča, takratnega predsednika slovenske vlade, ne bi »nesli«, bi tam ostal do konca mandata.

Torej ste bili Kavčičev človek?

Kolarič: »Kje pa, prej bi rekel, da se nisva razumela.«

Pa vendar velja prepričanje, da je bil Kavčič za tiste čase napreden politik.

Kolarič: »To že, vendar v tistem času ni podpiral razvoja Nafte, mi smo se pa ravno takrat na veliko pogovarjali o združevanju z INO, šlo je pa tudi za železniško progo.«

In kako ste potem »padli« s Kavčičem?

Kolarič: »Leta 1972 je šel na Madžarsko. Ko se je vračal, smo ga pričakali na madžarski strani. Imel je govor, potem je stopil k meni in me poljubil. »Kolarič, povsod na madžarskem te pozdravljajo,« mi je rekel prijateljsko. »Hvala lepa, tovariš predsednik, da ste po sedmih letih na Madžarskem zvedeli za mene,« sem odgovoril, on me je pa stisnil k sebi. Vse to so takrat snemale mnoge jugoslovanske televizijske kamere. To mi je bilo sumljivo.

Šli smo v hotel Park, Krono po domače, na zakusko. Presenečen je bil, koliko smo naredili in obljubil je, da pride čez 14 dni v Lendavo. Zaradi cestne afere je takrat moral odstopiti in tudi mene so prisilili k temu. Še dobro, da smo že prej delali načrte za turniško tovarno. Hotel sem se namreč vreči v turizem in gostinstvo, vendar so bili nekateri proti, in tako so me

Kranjčani »potegnili« v Turnišče. Tam smo iz majhne tovarne s 100 zaposlenimi naredili veliko, z 850 delavci.«

Od tam ste pa šli v pokoj?

Kolarič: »Močno smo se razvili. Izvažali smo po vsem svetu. Dnevno smo naredili tudi do 5.000 parov čevljev. Imeli smo svojo tehniško in poklicno šolo, tako da smo ustvarili zelo dober kader in obnovili tehnologijo. To je bil velikanski napredek. Leta 1989 sem se odločil, da grem v pokoj. In tako tudi naredil.«

Kaj delate zdaj?

Kolarič: »Urejam svoje arhive, berem, pišem. Stalno nekaj delam. Imam vnuke, sina, hčerko ... Najmlajša je stara 2 leti in pol. Ta mi je najbližje, kajti dedek in vnukinja se približujeta isti življenjski točki.«

Pravijo, da ste imeli konflikt s pisateljem Ferdinandom Godino.

Kolarič: »Dolgo sva se razumela, nazadnje pa sva se sprla.

**Gradili smo mostove ...
...in turistične objekte.**

No, jaz se z njim nisem, on se je z mano. Ko sem bil še v šoli v Rakičanu, je bila moderna knjiga Edvarda Kardelja Razvoj socialističnih odnosov na vasi. Nekoč smo imeli razširjeno konferenco občinskega komiteja, kjer so razpravljali, da bi gradili velike farme, kjer bi bilo po tisoč glav živine. To mi ni šlo v glavo, saj sem vedel, da bi s tem uničili kmeta, ki je imel veliko praznih stojišč. Zaradi moje diskusije, češ da ne potrebujemo kolhozov, sem moral iti na zagovor na občinski komitej v Soboto. Zaradi moje »kapitalistične« diskusije takrat nisem mogel postati predsednik okrajne zadruga zveze.

Godina mi je predlagal, da bi mu dal podatke o kmetijstvu, s katerimi bi pisal proti Kardelju, ker se onadva nista razumela. Z Godino se nisem hotel spustiti v boj. Najhuje pa je bilo, ko je črenšovska zadruga in Zveza borcev postavljala spomenik prekmurski materi. Godina in še nekateri so hoteli, da bi govoril on in tam napadel Čačinoviča. To me je razkurilo in nagovoril sem Vratušo, da je govoril. Tako sem razbil to organizacijo, kar so mi močno zamerili. Pri Godini sem takrat prišel v nemilost in pozneje je celo napisal knjigo Človek živi in umira, kjer me je močno očrnil. Opisoval me je kot nekega Rantašo. Kljub vsemu Godino še vedno spoštujem. Bil je borec, veliko je trpel in bil je velik pisatelj.

Razbil sem kolhoze v Prekmurju

Kolarič: »V hotelu Park (nekdanja Krona). S Titom se pogovarjava o problemih Lendave in Pomurja. Tito je bil presenečen, da je dobila Lendava tako malo pomoči. Takrat mi je Tito dejal: 'Kazat ću ja mojima u republici, da je treba Lendavi i onom dobrom narodu nuditi veliko pomoč, pošto je Lendava u najtežim vremenima davala naftu i kmečke proizvode.'«

Vseeno ste najbolj znani kot človek, ki je zgradil Pindžo in Bobre. Kako ste prišli do ideje?

Kolarič: »Leta 1959 smo imeli predsedniki občinskih odborov SZDL neki simpozij v Strunjanu, nato pa smo šli na mednarodno razstavo dela v Torino v Italiji. Prišli smo v prelep predel severne Italije in zagledal sem motel. Takoj mi je padlo na misel, da bi nekaj takega zgradili na Mikolovem bregu v Petrovcih. Ko sem prišel za direktorja zadruga v Črenšovcih, pa sem realiziral še drugo idejo, ki sem jo dobil v Benetkah. Tako so nastali Bobri.«

Ves čas ste bili na visokih položajih. Kaj ste si »spravili«?

Kolarič: »Kaj naj povem? Hišo imam, kot vsi delavci, 16 let star avto, neke gorice in vikend na kolih. To je vse, kar imam. Bil sem pošten in kljub temu je imel Popit z mano velike probleme, saj je rekel, da sem najbogatejši predsednik občine v Sloveniji.«

V cerkev ne hodite?

Kolarič: »Ne, ne hodim, zakaj bi se zdaj obračal, da bi ljudje s prstom kazali za mano. Cerkev spoštujem. Kjerkoli sem delal, sem z njo sodeloval. Bil sem predsednik občine, ko se je v Odrancih gradila cerkev in se je zrušil strop. Zaprli so duhovnika Kozarja. Zavzemal sem se, da so ga izpustili. Pomagali smo graditi cerkev na Bistrici. Tako da sem večkrat veliko hodil okrog duhovščine. Zdaj več ne hodim, ker nimam razloga. Zdaj hodijo tisti, ki so me takrat kritizirali, ker sem hodil.«

Ste v kakšni stranki?

Kolarič: »Nisem.«

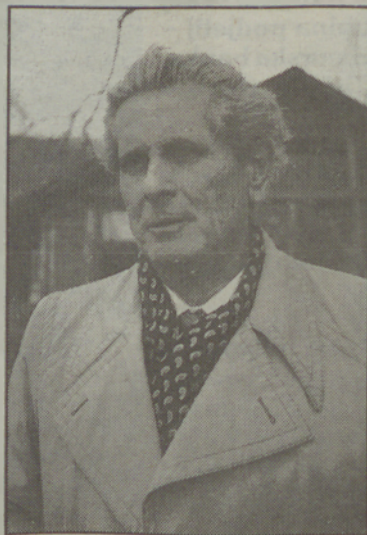
Kako ste, kot nekdanji oficir JLA, sprejeli ločitev Slovenije od Jugoslavije?

Kolarič: »Doživel sem ločitev Jugoslavije od Sovjetske zveze. Tudi jugoslovanskem merilu se je nabralo toliko problemov, da je do tega moralo priti. Bal sem se bolj ekonomskih posledic kot političnih. Tako kot je bilo, ni moglo več naprej. Sem Slovenec, rad imam svojo domovino, podpiram jo. Samo dobro vodstvo moramo imeti.«

Kaj mislite o sebi?

Kolarič: »Bil sem operativen in preveč velik idealist in resnicoljub, zato sem imel ogromne težave. Večkrat bi me lahko celo zaprli. Kljub temu lahko povem, da imam skoraj 42 let delovne dobe, vedno sem bil na položaju in dobro sem se prebil.«

Jožef Rituper, fotografija: JUZA

»Dedek, nikar nas ne strašite! je dejal Blaž Krpič in skrbno zavil vrečko denarja v bale lanenega platna.« Vi lahko ostaneta doma, mi pa gremo. Koliko se jih je že odpravilo na pot in so srečno prispeli. Pravijo, da se je že dvesto družin iz Slovenske okrogline odselilo na Šomodžsko. Zdaj so v Šurdu, Liszi, Porrogu, Sandu, Iharosberenyu in Vesi ...» je zapisal v svojem romanu Po sledeh zlatega peresa naš rojak in pomožni škof Jože Smej. In morda so pred 251. leti preganjani evangeličani iz hodoške fare tako tudi krenili na pot. Danes njihovi potomci iščejo prekmurske korenine ...

Velikodušni Bog občasno dovoli svojim nebeškim zvezdicam, da jim z jutrom ni treba izpred človeškega obličja in v oblikah prelepih cvetov razveseljujejo žitelje te solzne doline – pravi ljudsko verovanje. Na brezkončnih šomodžskih pustah, prepredenih s pomladnimi vretinami, kalužnice odpirajo prve rumene cvetove. Kot pred dvesto petdesetimi leti, ko so protestanti iz hodoške fare sledili tistim iz Dolnjih Slaveč, Puconec, Murske Sobote in po njihovi poti odšli upanju naproti.

Po stričevi smrti je Janoš vstajal ponoči ob mlaju, štel korake proti velikemu vozu, nato proti malemu. naštel sedemdeset korakov, petdeset, trideset, sto, kopal in kopal, a zaklada ni našel.

Naposled se je naveličal iskanja in sklenil, da se z drugimi Kukujsarji izseli na Vogrsko, na Šomodžsko ...

... Zarajalo je »protiletje« kakor razposajeno dekle. V Šaricah so med bujno travo poganjale marjetice. Z njimi sta se kosala krvavi mleček in modri jetnik. V Znožju so se sredi obilnih vretin skrivale spominčice in sinje ter zlate perunike. Ob Jelenščku so se na leščevju ospale mačice. Dlakasti rdeči naprstci so se na visokih steblih upogibali pod težo pikčastih čašic. Trobentice in vijolice so v drobnih čopkih gnezdeli med ogledanimi koreninami stoletnih hrastov. Divji kostanj, razkošno okrašen s stolpički rumenkasto belih cvetov, je kot baročni lestenec ozarjal pročelja s belimi kritih koč. Črni trn, ognjen z belo mesečino, je preplaval hladne doline ...

Ob močnih vozovih z visokimi kolesi in namazanimi osmi so hodili zaskrbljeni Kukujsarji. Otipavali so, ali so vreče s »siljem« dobro privezane in ali so stare skrinje zaklenjene, kajti odpravljali so se na dolgo pot, in to za zmeraj. Bilo je na velikoonočno sredo, šestnajstega velikega travna leta 1727. Družine dolnjelavskih tlačanov: Mihaela Forjaniša, Blaža Krpiča, Franca Zelka, Janoša Celeca, Mihaela Mariča in dveh Kuzmičev so sklenile, da se izselijo na Šomodžsko. Že pred devetimi leti je namreč gornjelenavška grofica Marija Magdalene de Nadasdy, vdova po Janošu Draškoviču, dovolila svojim tlačanom, tako luteranom kakor katoličanom, da se smejo izseliti na Šomodžsko. Tam, dve milj južno od Velike Kaniže, so bila obširna veleposestva skoraj brez tlačanov. Dolgoletna turška zasedba je razredčila podložniške vrste severno od Drave.

»Pojdimo že vendar na pot!« je rekel Franc Zelko, potem ko je skrbno pokril dimljeno meso ter čeber masti in zabele.

»Kaj pa, če boste zablodili?« je vprašal Adam Vertič, star in izkušen domačin.

»Da bi zablodili?« je zakričal Zelko in vpregel vole. »Cesta je dobra kakor naša pošcija. Potovali bomo skozi Soboto, Lendavo, nato ob Muri skozi Letenye in Murakeresztur. Potem zavijemo proti severu in bomo v Šurdu.«

»Nikar na Vogrsko!« je vztrajal Vertič. »Po vogrskih šumah se kljatjo volkovi in strašne zverine. Nekateri imajo deset laktov dolgo glavo, jezik kot žrd, noge kakor hrastova debla

»Dedek, nikar nas ne strašite!« je dejal Blaž Krpič in skrbno zavil vrečko denarja v bale lanenega platna.« Vi lahko ostaneta doma, mi pa gremo. Koliko se jih je odpravilo na pot in so srečno prispeli! Pravijo, da se je že dvesto družin iz Slovenske okrogline odselilo na Šomodžsko. Zdaj so v Šurdu, Liszi, Porrogu, Sandu, Iharosberenyu in Vesi.«

Stari Vertič si je zaman prizadeval, da bi njegovi sovaščani ostali doma.

Jarmi so zaškrpali, vozovi zacvilili in tlačani so krenili na dolgo pot.

»Tako je Jože Smej, pomožni škof, v svojem romanu Po sledeh zlatega peresa odsanjal odhod dolnjelavskih tlačanov na Šomodžsko. Morda so vaši predniki podobno krenili na pot ...«

»Že v mojem otroštvu smo nameravali obiskati tisto vas, od koder so po ustnem izročilu krenili naši predniki na obljubene šomodžske puste. Veliko sem slišal o Hodošu, in ko so nas lansko leto obiskali tamkajšnji ljudje, smo predvsem mi starejši, ki se še spominimo pripovedovanja naših dedov, zelo čustveno reagirali. Iščemo svoje korenine in šele lani ob 250-letnici ponovne naselitve naše vasi se mi je izpolnil davni sen. Bil sem Hodošu, katerega se nam ni treba sramovati. Mogočna cerkev je nekakšen pomnik, da so se naši predniki borili za svojo vero in morda so nekateri tudi zaradi svojega trnastega prepričanja odšli po svetu. Po pisnih dokumentih, ki so se ohranili iz roda v rod, so bili prvi naseljenci Ferencz Farkas, Mihály Novak, Matyas Novak in Adam Novak, in po ustnem izročilu naj bi izvirali s Hodoša. Če logično sklepam, potem sem jaz potomec Mihalya ali Adama, kajti v naši družini so ta imena moškim pogosto dajali. Moja mama je bila Sabjanova in neki Janez Sabjan je velikokrat kot prokurator zastopal nove na-

z vlastinom Ferenczem Szege-dijem Mezoszegedijem, je prišel iz Prekmurja. Ob našem obisku so me malo razočarali, ko so povedali, da so tamkajšnji Novaki kasnejši priseljenci. Prelistali smo knjigo, ki govori o zgodovini in običajih Hodoša, in prišli do pomembne ugotovitve: veliko njihovih in naših običajev, navad se ujema. Tukajšnje sosednje vasi ne poznajo tistega pletenega peresa s steklenico vina v sredini, mi pa ga ob različnih priložnostih podarjamo in Hodošani so nam prinesli prav takšnega. Škoda, da so naše matične knjige od 1806. leta, ko so naši predniki sezidali evangeličansko cerkev, v kateri imamo obrede še dandanes. Po dedovem pripovedovanju, ki je to slišal od svojega deda, so naši ljudje prepešali do prve najbližje cerkve v Iharosberenyu tudi po deset in več kilometrov, dokler niso sezidali svojega lastnega božjega hrama. Štefan Kuzmič, ki je prišel nekako s prvimi priseljenci, je nekaj let opravljal božjo službo tudi v drugih naseljih, kjer so se naselili Prekmurci,« je ves v ognju pojasnjeval Janos Novak.

»Nekaj je vendar treba dodati, ti ljudje so imeli vzrok, da so zapustili svoja ognjišča in krenili v več kot 150 kilometrov oddaljeni Sand. Prebrali smo, da so jih v času protireformacije z ognjem in mečem preganjali in verjetno so upali, da bodo svoje luteranstvo lahko nemoteno izpričevali tu na obljubljenih pustah. Toda vedeti je treba, da niso naleteli na dobrega gospodarja. Ferenc Szegegy, predvsem pa dediči po njegovi smrti so prelominili obljubljeno besedo in od priseljencev zahtevali večje najemnine in tlako. Ti niso priznali gospodarskih zahtevkov, odpovedali so poslušnost in 1762. leta pri kuriji sprožili osemdeset let trajajoči sodni spor, kjer je županija ves čas podpirala lastnika in nekajkrat so z vojsko šli nad uporne kmete, vendar vaščanov niso zlomile niti smrtne žrtve. Ta spor jim je odjedal življenjske in materialne moči in šele po 1848. letu, po odpravi urbarija, ko je spor postal brezpredmeten, se je vas razcvetela. Največji napredek je bil med obema vojnama, žal pa danes preživljamo vse muke madžarske vasi.« skuša najti odgovor na vprašanje, zakaj se niso ohranili prvotni običaji, stare prekmurske protestanske pesmarice ..., tukajšnji župan Jozsef Adam.

Jozsef Adam, Erzsebet Hegedus - Jekisa, Janos Novak - Sabjanov in Istvan Györek ter še veliko drugih potomcev prekmurskih evangeličanov v Sandu meni, da je vez s Hodošem tudi neke vrste dolg do mrtvih prednikov in prihodnjih generacij.

sellence. Naši domačiji še danes pravijo pri Sabjanu, sprejme izziv Jozsef Novak, ki smo ga obiskali v spremstvu Jozsefa Adama, župana Sanda, in Erzsebet Hegedus, učiteljice, ki nas opozori na svoj deklinski priimek: Jekisa. Jakuševi, v lokalnem dialektu tudi Jekiše, so doma v Domanjševcih. Vse se ujema, tudi domanjševska podružnica hodoške cerkve ni ušla krutemu vojaškemu pohodu, ki je na pomlad 1732. leta na pobudo tukajšnje zemljiške gospode močna avstrijska stotnija zavzela še zadnje evangeličanske in kalvinistične utrbe.

»Morda tvoji predniki izvirajo iz Domanjševcev, moji pa skoraj zagotovo iz Kušanovcev, čeprav je Novakov v Evropi na milijone. Eden od treh Novakov, ki so 17. avgusta 1745, leta v Papi podpisali pogodbo

Pot, dolga dve stoletji in pol

PRED DVESTO PETDESETIMI LETI SO KRENILI NA ŠOMODŽSKO IN POTOMCI EVANGELIČANOV IZ NEKOČ MOGOČNE HODOŠKE LUTROVE UTRDBE V PREKMURJU IŠČEJO SVOJE KORENINE - TO JE DOLG PREDNIKOM IN PRIHODNJIM GENERACIJAM

vladarjevi volji večkrat menjal lastnika, dokler ga Turki iz sosednje Velike Kaniže niso popolnoma opustošili. Novi naseljenci oziroma ustanovitelji novega Sanda so prišli iz Prekmurja.«

Čeprav je bila v začetku 18. stoletja večina cerkva v severnem delu Prekmurja ponovno v rokah katolikov in čeprav so prošnje in pritožbe protestantov zaradi odvzema bogoslužnih poslopij ter izгона pastirjev naletele na gluha ušesa, so luteranske verske skupnosti na Hodošu, pri Sveti Trojici in pri Sv. Benediktu ter v neposredni sosesčini v strnjelih in borbeno razpoloženih kalvinskih madžarskih naseljih uspešno ohranjale svoje cerkve, šolske prostore, skupnostno organiziranost ter dejavne pastore in učitelje. Protestanti severovzhodnega Prekmurja so vztrajali pri svoji veri in njeni obrambi vse do leta 1732, ko je županijska oblast posegla po prisilnih ukrepih. Protireformacijski kazenski pohod, pri katerem so sodelovale regularne enote avstrijske vojske, je potekal v smeri Sv. Trojica/Gornji Petrovci-Sv. Benedikt/Kančevci-Krišica-Hodoš-Rakos-Domanjševci. Pohod intervencijske vojske je vodil pod župan Zelezne županije Istvan Rosti, ki je v svojem poročilu o zasedbi hodoške protestantske cerkve zapisal: »Glede na to, da smo vnaprej obvestili kapetana Hofreiterja in smo tretjega dne zgodaj zjutraj prispeli na Hodoš, me je tam že čakala stotnija povsem pripravljenih karabinerjev. In tudi tam so se zbrali neki ničvredni ljudje, ki so se razbežali, ker za plotovi nismo našli nikogar. Ker nismo mogli dobiti ključev, smo morali z drogov razbiti cerkvena vrata in tudi tam ukazati, naj se bere sveta maša. V župnijo sem vpeljal nekoga dobrega in primerne meniha ...«

Po vojaški intervenciji in zasedbi zadnjih protestantskih utr v Prekmurju se je tamkajšnji življenj med Muro in Rabo, vztrajajoč pri svoji veri, moral navezati na oddaljeni artikularni naselji Nemes Cso v Zelezni in Šurdu v Šomodžski županiji. Redna slovenska bogoslužja so opravljal le v Šurdu in mnogi so se pridružili rojakom v prekmurski koloniji. V 18. stoletju se so naselili prekmurski Slovenci na Šomodžskem po nekaterih raziskavah v osmih, po drugih pa v dvanajstih vaseh med Veliko Kanižo in Csurgu. Najzaznavnejši preselitveni tok iz Prekmurja pa je gotovo vezan na obdobje šurdskega delovanja Štefana Kuzmiča, ki je oživil versko dejavnost v maternem jeziku ne le v svoji vasi, ampak tudi v okoliških naseljih. V drugi polovici 18. stoletja je slovenska protestantska kolonija na Šomodžskem porasla na blizu 2000 vernikov.

V naseljih Porrog, Sand in Iharosbereny so bili Slovenci v večini ali pa so bili številčno enaki ma-

Jozsef Adam, sandski župan: »Naša vas doživlja težke čase, delovnih mest doma skoraj ni, državno kmetijstvo je v krizi, zasebno se zdaj oblikuje in morda se bomo pri vas kaj naučili ...«

džarskemu prebivalstvu, v preostalih šomodžskih krajih v širšem šurdskem okolišu pa so bili v manjšini.

Sand s svojimi prijaznimi bregovi v marsičem spominja na Goričko. Ledinska imena Jelenšek/Jelenšček, Herbet/Hrbet, Bodaš/Bodež, Dolanj/Dolina so presajena iz nam domačega narečja in tudi značilna razporeditev vasi nas spominja na severovzhodno Prekmurje. Dvesto petdeset let že živijo v posameznih zaselkih družine Farkasov, Novakov, Zakocsev, Antalicsev, Berkejev, Kutasev, Gyorekovih po istem vrstnem redu, kot so se velike družine naselile in so pozneje očetje odmerili ob sebi prostor pod soncem svojim sinovom. Desetletja ni bilo v vasi šole, otroci v Mihaldu se ne učijo o preteklosti svoje vasi, o svojih prednikih, duhovnica živi v Veliki Kaniži, prihaja le za nekaj ur, da opravi bogoslužje.

»Ded mojega pradedca, rojen 1806. leta, je še govoril jezik svojih prednikov in ob popisu pred prvo vojno so nekateri dali zapisati v knjige, da so Slovenci, potem pa smo dolgo hote in nehote pozabili na svoje korenine.

Upamo, da smo jih zdaj našli, pa najsi bo v Domanjševcih, na Hodošu, v Kušanovcih ali v Šalovcih. Izpolnili smo svoj dolg do prednikov, ki so morda res tako, kot je zapisal vaš pisatelj, s težkimi vozovi ali z bornim imetjem tri dni in noči potovali do svoje nove domovine,« sklene naš pogovor starosta tukajšnje evangeličanske gmajne Jozsef Novak, Sabjanov po domače ...

Mogočna drevesa ob sandski poti si odevajo svoje zelene plašče in sanjajo o davnih časih.

Morda so nekatera od njih še videla težke vozove, ki so se 1745. leta približali pusti, druga, ki so poglala iz korenin nekdanjih prič, v oživljajočem pomladnem vetru šepetajo tisto staro zgodbo:

»Nekoč, ko so Prekmurci krenili na dolgo pot ...«

Listina, na kateri je izpričana stara pravda prekmurskih Slovencev v Sandu.

Zakaj?

OTROCI REDKOKDAJ LAŽEJO O SPOLNI ZLORABI – 90 ODSOTKOV ZLORAB SE PRIPETI V DOMAČEM OKOLJU

... Ljuba mama, spet je ena tistih noči, ko se vračajo strahovi. Pišem ti, čeprav vem, da tega pisma ne boš mogla brati, ker te ni več, ni tvoje bokajoče dlani, ni tvojega objema, ki me je tolikokrat obranil pred strahovi, pred NJM... Spet in spet doživljam tisto jesensko popoldne. V krošnje mestnih platan se je vgnexdila meglena sivina, ko sva zapuščala slasčičarno. »Sedaj pa greva k meni, nekaj imam zate, nekaj, kar si že dolgo želiš,« mi je odgal in hotelu sva sredi pustice ulice. »Oči je trezen,« sem pomislila in bilo mi je lepo pri srcu. Želela sem srečati svoje sošolke, jim s ponosom pokazati svojega očka, ki me je za roko vodil po mestu, in takrat sem mislila, da si hudobna, ker si mi vzela očka. Iz sarjavanja so me zdramile njegove grobe roke. Trgal mi je oblačila s telesa, čudno sonel. »Daj no mir, kaj se braniš, saj si mamine sorte...«

Bilo mi je deset let, ko mi je lastni oče na najboljši grobi način razbil moje življenje. Potem sva medve po koščkih zlagali novo podobo Marye, vendar je ostala le popačena slika. Sicer nevidna, a toliko grša. Slika pehaljenke. Tako sem se videla na svetu, v šoli, na ulici, v trgovini in tudi zdaj v objemu matne in ob postelji svojega sina. V samotnih nočeh, ko je on na delu, se grozote vračajo. V zadnjem času vedno pogostejše.

Spet bo treba v ambulanto. Podoživljam te najine poti. Domov grede si mi kupila čokoladni sladoleđ. Takrat sem že vedela, da nisi ti kriva in vsi tvoji pobegi, trmoglavljenja niso bila naprejena proti tebi. Sovražila sem sebe in se spraševala, kje je moja napaka, kaj sem zagrešila, v čem je moja hudobna vloga. Sedaj vem, da je on kriv, a vendar...

Ljuba mama, lažje mi je, čeprav misli niso povexane, v glavi imam zmedo in občutka krivde ne morem potlačiti. Vem, da si tudi ti trpela, celo hotela si prevzeti moje breme in ga odnesti v grob.

Vendar tega ne morem nikomur prvačiti na ramena. To je moj križ, to je moje gorje, to je moja strašna noč, ko se vedno znova in znova sprašujem: »Očka, zakaj?«

(Odlomek iz pisma v otroštvu posiljene ženske)

Spolno zlorabljanje otrok se dogaja vsepovsod ne glede na etična stališča, na ekonomski in socialni položaj, so potrdili psihiater, socialne delavke, predstavnica organov pregona in vsi dodajajo, da je zmotno misliti, kako otroka spolno zlorablja njim neznani ljudje, tujci. Skoraj vse zlorabe, točneje 85 odstotkov vseh raziskanih, se pripetijo v domačem okolju. Storitci so največkrat ljudje, ki jim otroci zaupajo in jih poznajo. Če se bo tako nadaljevalo tudi v prihodnje, bo spolno zlorabljen vsak peti otrok pred svojim osemnajstim rojstnim dnevom.

Olga Germadnik, vodja skupine za odkrivanje mladostniškega kriminala pri UNZ Murska Sobota: »Ljudje se vse bolj zavedajo dejstva in mnoga stara zgrešena pojmovanja izginjajo. Na primer večina ljudi sedaj ve, da je nevarnost pred neznancem le majhen del problema in da gre v 85 odstotkih spolnih napadov na otroke za sorodnike, družinske prijatelje, sosede ali nekoga, ki ga otrok pozna in mu zaupa. Čeprav napačne predstave in stereotipe zamenjujejo realna dejstva, nekatera zgrešena pojmovanja živijo dalje. Tako mnogi še vedno verjamejo, da se otroke spolno zlorablja le v revnih ali drugače socialno ogroženih družinah. Resnica pa je povsem drugačna: zlorabe se dogajajo v bogatih in revnih družinah, v majnih in velikih, v izobraženih ali polpismenih. Kazalo bi še pripomniti, da tem travmatičnim dogodkom dokaj botruje tudi alkohol.«

»Vi že več kot dve desetletji raziskujete tudi spolne zlorabe otrok. Kaj kaže statistika?«

»O spolnih zlorabah ali nasilju govorimo takrat, ko odrasla oseba

Francoskega maršala Gillesa de Raysa so leta 1440 obglavili, ker je dal v osmih letih na različnih seksualnih orgijah pokončati več kot osemsto fantičev, ki jih je zvabil v svoj grad. Pri mučenju in ubijanju je doživljal največje spolne naslade in glave najlepših dečkov je obdržal za spomin.

oziroma nekdo, ki je večji od otroka, uporabi svojo moč, avtoriteto ali določen vpliv, da izrabi otrokovo zaupanje, spoštovanje in otroka zavede v takšno ali drugačno spolno dejavnost. Spolna zloraba ni le spolni akt, ampak sem šejemo goloto, ko se slači ali hodi gol po hiši, daje nesramne pripombe o spolnosti ali otrokovem telesu, skrivaj opazuje otroka med slačenjem, otrokom razkazuje svoje genitalije. Prav tako je napad na otrokovo spolno integriteto, če ga kdo slika nagega in te slike uporablja za pornografske namene, če otroku kaže pornografsko literaturo, videofilme. Prisluhnimo otroku predvsem takrat, če ta govori o odraslih, ki ga strastno poljubljajo, otipavajo, prisilijo k masturbaciji, felaciji, kunilingusu ter k raznim oblikam penetracije ali celo h kakšnim spolnim anomalijam. Otroku verjemimo na besedo, saj pri našem delu ugotavljamo, da skoraj nikoli ne lažejo. Od 100 prijavljenih primerov se jih 98 izkaže za resnične. Pri odkrivanju zlorab in pri kasnejšem odpravljanju

Telesno prizadeta deklita je zaupala teti, da jo očim med materino nosečnostjo spolno zlorablja, in ko je opozorila mater, se je ta le čudno smejala. Smeh je lahko jok.

posledic je zelo pomembno, da otroku zaupamo, mu to zaupanje tudi izkažemo, predvsem pa mu skušamo dopovedati, da ni on kriv.

Statistična primerjava za zadnjih pet let kaže, da Pomurje po tovrstnih kaznivih dejanjih v ničemer ne odstopa od slovenskega povprečja. Za omenjeno obdobje za območje UNZ Murska Sobota velja, da smo s področja, ki zajemajo kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost, obravnavali 58 primerov. Številke kažejo, da so največkrat žrtve ravno otroci in mladostniki, saj so med 58 navedenimi kaznivimi dejanji 33 izvršili prav nad mlajšimi od štirinajst let. Največ je spolno zlorabljenih deklic, katerih povprečna starost je 11 let, vendar je bila v omenjenem obdobju žrtev stara komaj tri leta, šestletna deklita pa je podlegla poškodbam, ki jih ji je pri spolni zlorabi zadal storilec. Ti so v 98 odstotkih moški, katerih povprečna starost je 30 let.

Najmlajši obravnavani storilec je imel 15, najstarejši pa 55 let. Toda vse navedene številke so zelo relativne, ker domnevamo, da je zlorab mnogo več. Kljub prosvetljenosti prebivalstva ostajajo predvsem spolne zlorabe tabu teme. K statistiki spada še tudi ta podatek: v prvih treh mesecih letošnjega leta je bilo že kar nekaj primerov spolnega nasilja nad otroki.

Marejeta Gerenčer, socialna delavka na Centru za socialno delo v Murski Soboti: »Okolica je tista, ki opazi, da se dogajajo čudne stvari, vsaj moje izkušnje kažejo tako. Redkokdaj se zgodi ali skoraj nikoli se ne zgodi, da bi otrok sam prijavil spolno nasilje. Velikokrat prav zdravniki, učitelji, vzgojitelji v otrokovem odklonilnem vedenju odkrijejo travme, ki izhajajo iz spolne zlorabe. Prijav iz okolice je tudi zelo malo, le bolj namigovanja so in po naši navadi, češ ne vmešajmo se v zadeve drugih, odklonijo pričanje. Mislim, da bi SOS in otroški telefoni tu lahko odigrali svoje vloge, kajti strokovnjaki, ki delajo na tem področju, znajo otroka strokovno napotiti, pripraviti do tega, da išče pomoč, kako bi odrgel breme predvsem takrat, ko ga zlorablja ožji družinski člani. Pomembno je, pridobiti si otrokovo zaupanje in ga napotiti k nekomu, ki mu zaupa.

Rada bi še poudarila, da se okolica, čeprav tudi nekaj sluti, ne želi vmešavati, predvsem pa ne pričati na sodišču, saj spolnost, pa naj gre za kakršno koli obliko, ostaja tabu. Tudi sam postopek na sodišču je zelo mučen, sama sem nekajkrat pričala ali drugače sodelovala v sodnem procesu, kjer storilec s spretnim odvetnikom ne le odpira stare rane, ampak ponovno ponižuje, jemlje še zadnje kančke samospoštovanja in dostojanstva že tako nesrečni, duševno pohabljeni žrtvi. Menim, da zakonodaja na

Madžarska grofica Erzsebet Bathory je dala pobiti več kot šeststo deklic, da se je kopala v njihovi krvi.

STORILCI SO NAJVEČKRAT LJUDJE, KI JIM OTROCI ZAUPAJO IN JIH POZNAJO

tem področju ni dorečena, dosledno dodelana in s tem je oteženo sodniško delo. Pogrešamo pa tudi povratne informacije: mislim, da bi vsi, ki sodelujemo v procesu odkrivanja, kazenskega pregona in rehabilitacije, morali dobivati tudi povratne informacije predvsem o žrtvi.

Barbara Tobias, socialna delavka na osnovni šoli. »Pred mnogimi leti smo imeli primer zlorabljenega otroka, na kar nas je opozorila okolica, in od takrat posvečamo temu vprašanju še večjo skrb. Žal mi takih dejanj ne moremo preprečiti, saj gre za nasilje znotraj družine, in tako je naše delo le preventiva v okviru zdravstvene vzgoje ali individualnih pogovorov. Moram pa povedati, da otroci telesno hitreje dozorevajo, tudi moralno-etična merila se spreminjajo in ne mi ter nobena druga socialna služba ne more preprečiti partnerske vezi, celo če si tudi starši

Dr. J. Magdič: »Večina spolno zlorabljenih žensk vse življenje nosi v sebi svojo travmo, ki enkrat izbruhne na dan. Kot stažist v bolnici sem srečal 70-letno ženo, ki nam je na smrtni postelji zaupala svoje težko breme: kot majhno deklico so jo posilili ...«

družina, sosedi, znanci in drugi z 18, policija s 15, socialna služba s 14, otroški zdravniki, patronažna služba z 11, eden od strašev (vendar nikoli storilec) s 7, anonimne osebe s 7, krajevne organizacije s 5 odstotki in otrok žrtev z enim samim odstotkom. Pri tem se postavlja vprašanje, zakaj je tako.

Jože Magdič, psihiater: »To je zelo zapleteno vprašanje. K meni prihajajo žrtve, velikokrat prihajata mati in hči,

predstavlja incest 10 odstotkov. Ta številka se nanaša na odkrite primere, dejansko je tega neprimerno več. S strahom pred javnim mnenjem, ki se pa napaja iz vseh civilizacijskih pridobitev, začeni z religijo, do vedenjskih, bioloških norm, razlagamo tolikokrat obsojeno materino vedenje, kadar gre za zamolčanje spolne zlorabe otroka. Znanstveni izledki kažejo, da je najhujše breme za družino, kjer se je zgodil incest, ravno obsojanje okolice. Upravičeno se lahko sprašujemo, zakaj človeštvo tako močno obsoja krvoskrunstvo. Odgovor je v nas samih: človek namreč nima obrambnih mehanizmov zoper incestne stike, temveč so potrebne privzgojene zavore. Nagnjenost do incesta, prevsem v mislih, je vsesplošen ljudski pojav, in ko se napada, obsoja take družine, gre za neke vrste boj proti samemu sebi, proti lastnim tovrstnim impulzom ...«

Kakšen je torej storilčev profil? Mnogi še vedno verjamejo, da so storilci bolni ali perverzni, čeprav vsi dokazi kažejo, da gre pogosto predvsem za navadne ljudi ... Ljudje se bolje počutijo, če lahko večino tistih, ki spolno zlorablajo otroke, odpravijo kot boine – kot je bilo do nedavnega ljudem lažje, da so jih odpravili kot »neznanke«. Z vztrajanjem pri napačnih predstavah se prikriva resnica in otežuje iskanje učinkovitih rešitev.

Čeprav sem ljubila svojega moža, sem verjela svoji majhni punčki. Takrat se je porušil moj svet. Moj mož, ki je z zelo visokimi ocenami končal fakulteto, je onečastil najino devetletno deklico, čeprav je ničkolikokrat z mano ponavljal božjo zapoved: »Ne nečistuj!«

Poskusi, da bi storilce označili kot psihopate, shizofrenike ali revne in zapostavljene, so propadli. Dr. Jože Magdič nam je na podlagi strokovnih izsledkov zatrdil, da je le 16 odstotkov storilcev duševno bolnih v ožjem smislu besede. Največ incestov in sploh spolnih zlorab zagrešijo očetje alkoholiki, čustveno nezrele, duševno zaostale osebe in psihopati. Socialni faktorji, ki tudi lahko vplivajo na incest in sploh raznovrstne spolne zlorabe, so premajhna stanovanja, bolezen, odsotnost partnerja, nosečnost. Strokovna literatura pogosto omenja tudi status patološko ljubosumnega, krutega očeta, ki svojim hčerkam brani vsakršne stike z drugimi moškimi.

Čeprav spolni napad na otroka ni opravičljiv, si ne smemo zatiskati oči pred dejstvi. Res vedno več vladnih in nevladnih organizacij pomaga otroku v stiski, vendar travma nasilja, predvsem spolne zlorabe, pušča na duši nikoli zaceljene rane. Čeprav otroci včasih na začetku v sebi potlačijo dogodek, lahko le-ta kasneje v življenju povroči resne probleme. Veliko število žrtev zaradi tega ne more doživeti v življenju pristne ljubezenske zveze. Vse žrtve spolne zlorabe potrebujejo in morajo imeti prednost pri zdravljenju ob odkritju zlorabe.

Če je vaš ali čigav drug otrok spolno zlorabljen, verjemite njegovim besedam, saj se od 100 prijavljenih in raziskanih primerov 99 izkaže za resnične. Prijavite storilca, da preprečite še večje zlorabe.

ELLA PIVAR

»Ko je sestra odkrila, da me njen mož spolno zlorablja, se je v moji desetletni glavici zasidrala misel, da sem absolutno sama kriva. To me je uničilo. Rekel mi je, da me bodo dali v stran. Mati me je prej zapustila, oče me ni hotel, nisem vedela, kakšne možnosti še obstajajo. Ko je sestra izvedela, me je le spraševala, kakor da je hotela vse breme prevaliti na moja ramena: »Kajne, da ni res?« Na ulici sem čakala, da sta se pogovorila. Potem sta me peljala nazaj in rekla, da je to vse, da je konec in da nikoli več ne bomo govorili tem. V resnici sploh ni bil konec ...

zatiskajo oči ... Dekleta skušamo kar najbolj prosvetliti, opozarjamo tudi na vse neželjene posledice prostovoljnih spolnih odnosov. Žal pa ugotavljamo, da tudi nekatera etična načela ne veljajo več, otroci tudi verbalno prizadenejo predvsem manjše, šibkejši in mimejši, ko drug drugega zmerjajo s pedri, lezbijkami ali še gršimi izrazi. Sola je le en člen v verigi, v zapletenih medčloveških odnosih le šibak člen, saj mi nimamo niti pravice raziskovati na primer spolne zlorabe, reagiramo le, če nam otrok zaupa svojo stisko ali od okolice dobimo ustrezne informacije, kar pa se zgodi zelo redko. Tako nam ostane preventiva, opozarjanje otrok na njihove pravice. Obveščamo jih o otroškem telefonu, v avli naše šole smo namestili skrinjico, kamor lahko oddajo sporočilo o svoji veliki in majhni stiski ...»

Po podatkih nekaterih nevladnih organizacij so v razvitih evropskih državah šole in šolske zdravstvene organizacije udeležene pri prijavi spolne zlorabe z 21.

PO PRIBLIŽNIH OCENAH PRIJAVIJO LE VSAKO DVAJSETO SPOLNO ZLORABO OTROKA – NAJMLAJŠA PRIJAVLJENA ŽRTEV SPOLNEGA NASILJA V POMURJU JE IMELA TRI LETA

Zakaj?

Presenetljiva novica iz Očeslavec

Videli so

»pokojnega« Franca Rihtariča

Franc Rihtarič, star 31 let, je bil 1960. leta obsojen na smrt z ustrelitvijo. Sodba je bila izvršena v mariborskih zaporih. Od takrat naj ne bi nikogar več obsodili na smrt, kaj šele izvršili sodbo, saj je v Sloveniji smrtna kazen odpravljena. Najvišja kazen, ki lahko človeka doleti, je strogi 20-letni zapor.

Na mestu, kjer naj bi ga pokopali, ni bilo gomile

Pa so Franca Rihtariča res ustrelili? V zadnjem času se v njegovem rojstnem kraju in okolici vse bolj širijo govorice, da ni padel pod strelo, ampak živi. Še več: nekega dne naj bi se z mercedesom pripeljal v vas in govoril z nekaterimi ljudmi. V vasi vedo povedati, s kom vse je govoril, da ima sedaj drugo ime in priimek in da živi v Avstriji. Dvom, ali so ga res ustrelili, pa je potrdila tudi izjava njegove matere Marije, ki je šla v Maribor, da bi se poklonila mrtvemu sinu. Pokazali naj bi ji mesto po drevesom, kjer pa ni bilo nobene gomile, zato je upravičeno podvomila, da bi ga tam zakopali.

Franco Rihtarič živi! Fizično najbrž ne, kajti ko sem obiskal nekatere ljudi, za katere so v vasi rekli, da so ga pred dvema letoma videli in z njim govorili, denimo sosed Franc Filipič, so se izgovorili, da so ga res videli, ampak ne zdaj, ampak pred več kot 35 leti, ko se je skrival. Seveda sem obiskal tudi Rihtaričevo domačijo, da bi kaj več zvedel od njegove matere, a je ta žal 1994. leta umrla, stara 86 let. Revica je živela sama, kajti mož je že zdavnaj umrl, edinega otroka – sina Franca pa so jima »ustrelili«. Kaj pa, če le ni bilo tako, kajti na splošno je med ljudstvom razširjeno mnenje, da nikogar ne ustrelijo, ampak ga dajo v skrivnostne tovarne orožja, od koder ni vrtnitve in je zato »mrtev«. Se je spretneemu Francu od tam uspelo izmuzniti, je dobil dovoljenje, da vidi mater, ki je umirala za neozdravljivo boleznijo? Morda pa je prišel iz tujine? Vse to so govorice, ki jih ljudje premlevajo.

Koliko otrok je imel Franc Rihtarič?

Zdaj živita v Rihtaričevi hiši Jožica in Slavko Knuplež iz Zgornje Velke, ki jima je Marija Rihtarič v začetku leta 1994 prepustila hišo in zemljo okrog nje pod pogojem, da jo bosta

Starejši bralci ste se že ob pogledu na naslov te reportaže spomnili, kdo je bil Franc Rihtarič, mlajšim pa je treba to povedati, da bi vedeli, kaj jih čaka, če bi utegnili iti po njegovih stopinjah. Nič dobrega!

v miru je zaspala. V grob je odnesla tudi skrivnost o morebitnem dejanskem sinovem obisku.

Kdo je bil Franc Rihtarič? Rodil se je 1930. leta v Očeslavcih pri Spodnjih Ivanjcih materi Mariji in očetu Jožefu. Ko mu je bilo 18 let, je odšel Franček, kakor so ga ljubkovalno ogovarjali, v kmetijsko šolo. Vaščani so mu napovedovali lepo prihodnost. Po končani šoli je nekaj časa služboval kot praktikant na Vinogradniškem posestvu Jeruzalem in na prav tako vinogradniškem območju Bizeljskem. Pozneje, v letih 1948–1949, pa je delal na okrajnem ljudskem odboru v Gornji Radgoni.

Kratka izpoved mlinarja Štefana Kreslina

»Kaj je mladega fanta pripeljalo na krivo pot? Morda mladostna objestnost, še verjetneje slaba družba. Ob neki priložnosti je vzel avto, v katerega je sedel skupaj s pajdaši. Po divji vožnji so avto razbili. Potniki so bili kaznovani. Potem je Rihtarič odšel k vojakom. Ko pa se je vrnil, se ni več zaposlil; nekaj časa je pohajkoval in nato ponovno zašel v slabo družbo. Potem se je zgodilo: neke noči je družno s F. K. in A. B. vlomil v orehovsko kmetijsko zadruho. To je bilo leta 1955. To »krstno« dejanje je bilo za mladega Rihtariča bržčas odločilno, zlasti še potem, ko so vlom odkrili in prijeli njegova pajdaša. Rihtarič pa je živel v ilegali; obiskoval sorodnike in se potikal po bližnji okolici Slovenskih goric,« je 6. marca 1958. leta zapisal Pomurski vestnik.

Ne le po Slovenskih goricah, ampak tudi v obmurskih krajih Prekmurja se je skrival preganjani mladenič. Čez Muro se seveda ni vozil z brodom, še manj je z ene na drugo stran prehajal čez mostove, ampak s čolnom. Sam seveda ni bil več krmarjenja, zato je silil mlinarje, da so ga vozili čez. Tako tudi Kresline iz Dolnje Bistrice, ki so imeli mlin nekaj sto metrov niže od sedanjega mostu čez Muro pri Gornji Bistrici. O tem mi je bil voljan nekaj malega povedati Kreslinov sin Štefan.

»V naši mlinarski družini je bilo devet otrok. Jaz sem bil najstarejši in po običaju bi moral dobiti kot dediščino mlin na Muri. Starše sem prepričal, da mi mlina niso dali kot dediščino, pač pa sem ga od njih kupil. Tako mi je ostal dedni delež tudi na gruntu oziroma posestvu. Če bi vzel samo mlin, ki je tako rad

Barva cveta za klobukom opozarjala na (ne)varnost

Franco Rihtarič je bil očitno zvit kot lisica, saj se je skrival več let. Pri tem pa mu niso pomagale le ljubice, ampak tudi drugi ljudje. Veliko zaščito je imel pri očetu. O nevarnosti oziroma nenevarnosti sta se, kot mi je povedal sosed Franc Filipič, na daljavo sporazumevala s klobukom: ko je na sine prežala nevarnost (miličniška zaseda, na primer), je oče ime za klobukom rdeče rože; ko take nevarnosti ni bilo, si je za klobuk pripel bele rože.

Leta 1955 se je Rihtarič odločil, da se bo umaknil v Avstrijo. Seveda so bile tedaj meje strogo zastražene, zato ni šel kar tako čez mejo, ampak se je na prehod dobro pripravil. Nekega večera se je priplazil oborožen z lovsko puško v neposredno bližino radgonskega mejnega prehoda in iz zasede streljal na službujočega miličnika Alojza B., ki se je zgrudil smrtno zadet. Potem je Franc Rihtarič stekel po mostu v avstrijsko Radgono, kjer so ga seveda prijeli. Po krajšem zaslišanju se ga na vlaku peljali v Gradec, a je ukanil oborožene spremljevalce in skočil z drvečega vlaka. Potem so ga seveda začeli mrzlično iskati. Toliko bolj, ker so čez čas zaznali neka vlomov, za katere so domenevali, da jih je storil on. Avstrijskega niso izsledili, kajti nekega dneva se je varno vrnil v Slovenijo. Zvit kot je bil, ni vlamjal v domačih krajih, ampak v kmetijske zadruge Zbelovo, Lesično, Dobje, Kozje ..., torej pretežno na Kozjanskem. Po vlomih se je vračal v domačo okolico in del plena je menda tudi rad komu podaril, na primer otrokom bombone. Skušal je torej biti »dobri vlomilec«, ki je jemal bogatim in del plena razdajal revnim. Drago Toti žagar iz Očeslavec, se sicer Franca Rihtariča, ki je bil pet let starejši od njega, spominja kot mirnega, a vase zaprtega fanta. Še zdaj pa ne more razumeti, kaj se je z njim zgodilo pri vojaki, saj je od tam prišel kot povsem drug človek. Napade je celo (po vrtnitvi iz Avstrije) šolskega upravitelja v Duplji in nanj celo streljal.

Kriminalisti so ga vendarle presenetili

V soboto, 1. marca 1958. leta, v večernih urah so organi Tajništva za notranje zadeve Murska Sobota zloglasnega Rihtariča presenetili in aretirali pri njegovi babici v Okoslavcih. Zalotili so ga v senu, kjer je imel precejšnjo zalogo razstreliv s pripravljenimi zažigalnimi vrvmi. Po aretaciji je menda izjavil, da bi se bil pogel v zrak, če ga ne bi aretirali tako nenadno. Miličniki in oznovci so torej po več letih le prijeli človeka, ki se jim je toliko časa uspešno izmikal. In kaj počel, da jih je ugnal v kozji rog? O tem kroži veliko zgodba. So resnične ali pa so plod ljudske domišljije? Denimo tale miličniki so na Rihtariča prežali na petanjskem murskem mostu. Ta je slutil, da so tam, pa je neke vzel kozo in z njim vred pretental kontrolo: uniformiranci niti pomislili niso, da bi mimo njih šel človek, ki so ga tako mrzlično iskali. Mnogi ljudje naj bi neznanca videvali tudi v gostilnah. Šele ko je odšel in so prebrali listek, ki ga je bil pustil pod kozarcem, so zvedeli, da jim je delal družbo Rihtarič. Ker je veljal za strašno in trepet, bi, ko bi vedeli, kdo je neznanec, seveda že pri zapustili lokal. Ostaja pa večna resnica: ni ropal in vlamil pri siromakih, ampak pri bogataših. In revnim je tudi dajal. Vsekakor pa svojim štirim ljubicam, ki so seveda najbrž morale vedeti, kdo neki se stiska k njim, ampak nobena ga ni zatožila. Morda tega ni storila iz ljubezni, morda pa tudi strahu za svoje življenje.

Taka je torej neuradna zgodba o Francu Rihtariču. »Mrtev, še živi? Če je res še med živimi, bi o tem vedel povedati njegova mati (mati je vendarle mati!), ampak je že dobro leto pod rušo. Raziskovalna žilica mi še ni dal miru, pa sem stopil tudi do sosedne nekdanje Rihtaričeve domačije Marije Šmigoc. Je starejša ženska in veliko se družila z Rihtaričevo materjo, zato sem domneval, da morda ona zvedela za kako skrivnost. Razočarala me je povedala je, da je tudi ona slišala, čes da so ljudje pri dobrih letih videli Franca Rihtariča, ki da se je ne peljal skozi Očeslavce, ampak je avto ustavil in z nekaterimi celo govoril, a da pa ga sama ni videla in tudi od njegove matere ni nič čula, da bi res hodil tod naokoli. Ga je seveda dobro poznala: »Sprva je bil 'fest' dečko, pozneje pa je zašel na kriva pota.«

Posebej za PE
ŠTEFAN L. SOBOČA

Mlinar Štefan Kreslin iz Dolnje Bistrice pred staro hišo.

preživljala do smrti. Ta je starko pobrala decembra istega leta. Zdaj sta polnopravna lastnika domačije. Vse se je zgodilo tako na hitro, da nista niti prav utegnili pomisliti, čigavo hišo sta pravzaprav dobila in ali je življenje v njej dovolj varno? Sam Franc Rihtarič (živ ali mrtev) ju najbrž ne bo vznemirjal, saj sta vse, kar je izhajalo iz pogodbe o preživljanju, izpolnila. Kaj pa Rihtaričevi otroci, torej Marijini vnuki? Ljudje vedo povedati, da je spočel tri sinove in eno hčer. Trije živijo menda v Sloveniji, en sin pa v tujini.

Ker domnevni oče Franc ni bil poročen, se menda nobeden od teh otrok (zdaj so to 40-letniki) ne piše po njem in tudi postavlja se ne pred ljudmi, s čimer bi vzbujal strah in trepet, češ: Jaz sem Rihtaričev sin, boš že videl vraga ... Tudi do nadomestnega dedovanja (po babici Mariji) večini ni bilo, razen enemu, pa še ta ni dobil niti nujnega deleža, saj je bilo tudi temu malo mar, kaj se dogaja s starko. Ta je morala nekaj mesecev pred smrtjo na grunt poklicati tuje ljudi. In

Rojstna hiša Franca Rihtariča v Očeslavcih.

odplaval, bi ne imel nič. Nekega večera, ko sva bila v mlinu jaz in brat Ignac, so prišli miličniki, naju leitimirali, vse premetali ... Drznil sem se jim ugovarjati: 'Tovariši, ničesar ne boste našli, razen če ste kaj sami nastavili!' Brata so potem odpeljali in obsojen je bil na dve leti zapore. Kaj bi prikrival: Rihtarič se je skrival tudi pri nas na Dolnji Bistrici in z mojo sestro je imel otroka. Oba živita v Franciji.«

MRAČNE SILE OB ŠČAVNICI

V VODI JE ŽIVLJENJE IN IZZIV SMRTI

Milan Vincetič

Sedmega avgusta 1968. leta se je zgodila v zaselku Ledinek pri Zgornji Ščavnici v Slovenskih goricah družinska tragedija. Petindvajsetletna mati Marija Žamut je duševno zmedena vrgla v petindvajset metrov globok vodnjak petletnega sinka Branka in osemletno hčerko Ivanko in nato je še sama skočila v mračno globino.

Tistega dne je odšla ob sedmih zjutraj Marijina tašča Elizabeta Žamut v precej oddaljeno trgovino v Zgornjo Ščavnico. Domov se je vrnila okoli desetih. Hiša in hlev ob njej sta samevala. Elizabetin sin in Marijin mož je bil tiste čase na začasnem delu v Avstriji, doma pa bi morala biti otroka in snaha. Ključ od hišnih vrat je bil skrit na običajno dogovorjenem mestu in mati se odpravi poizvedovat k sosedom, če je morda kdo videl snaho in vnuka. Ničče ni vedel ničesar o njih. Menili so, da v bližnjem gozdu nabirajo gobe, in jih je šel nekdo iskat.

Mati se medtem vrne domov in opazi, da je lesen pokrov na vrhu vodnjaka dvignjen. Ker je bil vodnjak vedno zaprt, jo spreleti strašna slutnja. Spomni se, da ji je Marija nekoč rekla, da bo skočila v vodnjak. Zdaj stopi k studencu in potegne navzgor vedro vode. Bila je kalna. Obupen klic na pomoč iznenada preplavi bregove Slovenskih goric. Mati je bila obupana, nemočna. Sosedje puščajo motike na njivah, vile zapirajo v gnoj, gospodinje prenehajo s kuhanjem kosila. Obupno kričanje je dalo ljudem misliti, da se je moralo zgoditi nekaj strašnega.

Soseda Franc Kavčič in Anton Čuček prva ugotovita, da je res nekaj v vodnjaku ... Elizabetine slutnje so potrjene. In zdaj nekdo skoči po miličnike.

Ljudje se stiskajo okoli vodnjaka, gledajo v temno globino, ničesar ne vidijo, vedo pa veliko povedati. Zdaj se od nekod vzame štirinajstletni Ivan Ketis in pove, da se je peljal okoli devetih dopoldne s kolesom h kovaču in slišal kričanje otrok. Misli si je, da deca niso bila pridna, pa jih je pri kakšni bajti oče z leskovo šibo po zadnjici, kot je bilo v teh krajih v navadi. Veliko je bilo torej uganjanj vse dotlej, ko so se znašli ob vodnjaku miličniki, preiskovalna komisija z zdravnikom

Moški z nosijo skupaj najdaljše lestve, potem spuste prvega pogumneža po vrvi petindvajset metrov globoko, da podrobno opiše, kaj je v resnici na dnu. Sledijo žalostni prizori. Iz globine moški počasi dvignejo telesa mlade matere, hčerkice in sinka.

Vse je jokalo tisto avgustovsko popoldne v Ledinek in okolici. Še nebo je bilo temno, kot da je odeto v žalni pajčolan. In ljudje so se spraševali, zakaj se je to zgodilo? Pri hiši je bilo navidezno razumevanje in s sosedi so bili v slogi. In pri Žamutovih ni bilo pomanjkanja. Nekdo pa je vedel povedati, da je bila Marija včasih potrta, otožna, zamišljena, potopljena v svoj svet.

PRETRESLJIV POGREB

Množica žalujočih se je zbrala tisto popoldne na pogrebni slovesnosti v cerkvi Svete Ane v Zgornji Ščavnici. Mlado in staro je zapustilo domovanja in se poklonilo spomenu nedolžnih otrok. Od osemletne še do nedavna nasmejane, radožive šolarke Ivanke. In nešteto lepih spominov je krožilo med ljudmi na iznajdljivega petletnega Branka, ki so mu sosedje prerokovali, da bo nekoč pameten in zgleden očetov naslednik. In jokali so za mlado nesrečno materjo, ki je bila do vseh prijazna, in si šepetali, da je bila takšna pač božja volja ali usoda, ki je vsakemu od nas položena že v zibko.

Nadvse dolg pogrebni sprevod se je vil po ozki, vijugasti cesti med polji, sadovnjaki in vinogradi k poslednjemu domu. Takoj za knžem so šli sklonjenih glav moški in tik pred krstami pevci, duhovščina z ministranti. Belo krsto s pokojnim dečkom so nosili štirje mladeniči, katerih bele srajce

so bile prepasane z belimi svilenimi pasovi in na prsih so imeli pripete bele nageljne in rožmarin. Za njimi neso štiri dekleta belo krsto s tragično preminulo deklico. Bele bluze krasijo beli šopki in glave so ozaljšane z venčki iz rožmarina in belih nageljnov. Belina je simbolizirala nedolžnost. Štirje črno oblečeni moški neso zadaj temno krsto.

Črni trakovi, viseči od vencev, pripetih na vrhu rakve, lahno plapolajo v vetru. Božajo, šelestijo po lesu, kot da hočejo prebuditi iz večnega sna ubogo mater in njena otroka, ki ju je ljubila vse do tiste temine, ki se je zgodila sedmega avgusta ob devetih dopoldne. In ob krsti hodijo štirje črnooblečeni nosilci svetilk. Sveče gorijo za stekli in njih plamenčki se v lahnem pišu vetra priklanjajo navzdol, žalujejo ... In s sklonjeno glavo hodi za krstami mož in oče, joče. Joče babica ... In vsi se sprašujejo, ZAKAJ SE JE TO ZGODILO?

TROJNA SMRT V VODNJAKU

Pogrebni sprevod s tremi krstami se žalostno vije iz cerkve Sv. Ane.

Ljudje se zgrinjajo k vodnjaku, prizorišču družinske tragedije.

ŽRTVI BLAGUŠKEGA JEZERA

UTONILA OČE IN HČI

Štirinajstega septembra 1967. leta sta utonila v Blaguškem jezeru štiridesetletni Ivan Kolmanič in njegova devetletna hči Sonja iz Kraljevec pri Vidmu ob Ščavnici. Priča tragičnemu dogodku je bil petletni sinek in brat Slavko. Tega dne se je odpravil Kolmanič na pošto k Vidmu ob Ščavnici, da bi dvignil denar. Pospremila sta ga hčerka in sin.

Po dvigu petih tisočakov je kupil oče Ivan otrokoma v videmski trgovini kokolado. Vračajoč se proti domu, porabi Kolmanič precej denarja pri nekem metu za pijačo. Ostaneta mu le še dva tisočaka. Vinjen oče zvabi otroka k Blaguškemu jezeru, četudi sta želela oditi domov. Bilo je okoli pol dvanajstih, ko

UTONILA OČE IN HČI

so jih videli kmalu, ko so se odpravljali proti domovom na opoldanski počitek. Oče se je igral z otrokoma na ozki deski, s katere so poleti skakali kopalci v vodo.

Malo se sprehodijo ob vodi in zatem oče in sinek sedeta na klopco, ki je stala na jezerskem nasipu. Sonja se odpravi navzdol po gladkih betonskih ploščah in spodaj opazuje ribe. Ob vodi dekletcu spodrsne in pade v jezero. Oče in

bratrec zaslišita krike in čofotanje. Dekletce ni znalo plavati in se je zgubljalo pod vodo. Oče prepaden skoči na pomoč otroku in zdaj se odigra strašna družinska tragedija, saj oba utoneta.

Mariborski poklicni reševalci so utopljenca našli še isti dan, dekletce pa popoldne drugega dne.

FRANČEK ŠTEFANEČ

Sevda si je gospod Ritnik dobro poldrugo uro namakal stopala v vreli vodi, v katero je nasul za ščepec tobaka, preden je povlekel na še mokre gležnje široke kozaške škornje. Noga mora dihati, zrak mora skozi sleherni poro moje kože, preden se ga nabere za vreče, si je sopesel, lahko je njim, ki frulijo na nekakšne piščali ali vivčke, rad pa bi našel nekoga, ki bi zbral, če je treba, vse, tudi teden dni stare prdce, da prebudi moj skuzafo. Naj jim oči izstopijo, naj se jim sprimejo ustnice, moj skuzafo, ga je po mačje pogledoval, slehernemu pošušil jajca ali zategne kilo, ki je ne more rešiti noben padar.

- Pa pazi, Karlek, se je pridušalo iz sobe, da ga ne obtolčeš ... Noge te več ne držijo kot nekoč, če pa stopaš bolj razkoračeno, si videti, kot bi si oprtal bisago. In še nekaj, je povlekla, ne da bi stopila na prag, kapelnika glej in zadržuj kašelj ...

Godrnjaje si je prikimal, megleno pogledoval k priprtim vratom, skozi katere so priletele njegove olivnate spodnjice pa našrkljena srajca in seveda na ostrico noža zlikane hlače, ki jih je bila žena nedavno z rdečo nitjo pošila po licu; Karlek jih je nekaj časa nejevoljno ogledoval, potem pa se je le vdal in čez kakšno slabo uro je že koračil kot velikanska hrushka po ulici. Še več, dobesedno se je zvil v svoj skuzafo, ki ga je raje klical skuzafo in hlače kot rogač mimo odprtih oken, na katerih so visele ženske, ki so si ga tudi tokrat privoščile.

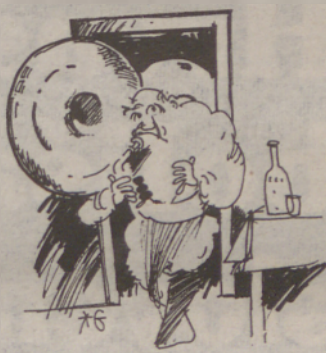
- Imaš polna jajca, Karlek? je zaščebečalo iz tretjega nadstropja, to tvoje ropotalo bi moral priključiti kar na plinsko bombo ...

- Tvoj meh, Greta, bi ga poganjal do jutri, ji je vrnil in spod obrvi ošinil njen tesnetni vamp ter ogromne prsi, ki jih je bila tehtala v naročju.

Naj kar čivkajo, je godlo v njem, njihovi možički so le neki mojstrčki, neki posvinjani in olinati mehaniki, jaz pa sem gospod, lahko bi me klicale kar plehgeneral, bomo videli, še malo, drage moje, kako bo zarobil moj skuzafo. Stavim, da se vam bodo pokropile hlačice, če le zajamem polna pljuča.

In res: naj je sonce še tako pripekalo, naj je znoj curkoma pletenčil izpod šiltarice, plehgeneral Ritnik se je napol v svoj skuzafo, da so se vrabci vrešče dvignili iz pokopališke žive meje. Opazoval je svoje plehkompanjone, kako mu po eni strani zavidajo, po drugi pa kar malo privoščijo, kajti s svojimi

Skuzafo

skuzafo. Imel je kar nekaj sitnosti, pa vendar ga ne bi zamenjal za noben, še tako pozlačen pleh.

Seveda ni mogel v kombi pa tudi sneti ni hotel pihala. Vedel je, da le doma zleze vanj, če stopi na pručko, njegova žena pa ga podrži nežno kot počeno jajce, pod pazduho kot kakšno culo pa se vendar ja ne spodobiti vleči skuzafo, ki se mu je zlatil na hrbtu kot velikanska troblja. Zato jo je kar zaracal za njimi v bližnjo gostilno na veseli del pogreba. Tako so njegovi fantje imenovali požrtije po pokopu, kjer je eden od njih staknil pred dobrim letom dobršno modrico. Zravsval se je pač, gospod Ritnik pa ni mogel zlesti ni po mizo, čeprav so mu skrivaj zlihi v skuzafo dober polček vina. Tudi tokrat ni kazalo na boljše, kajti spoznal je prav onega razbijača, ki se zdajle prav gotovo že baše z rezanci.

Pa naj bo. Drobižil je proti gostilni, pobral tu in tam kakšno besedo, a ko je zakoračil skozi vrata, se je zgodilo: zagodzil se je. Čutil je, da je ujet v lastni oklep, da se ne sme premakniti, čemal je med vrati kot hrošč, in če ne bi bilo dečka, ki se je bil čez nekaj trenutkov vrnil z zijalami, bi ga pobralo.

- Karlek, Karlek, zdaj pa imaš svoj skuzafo ... je skimaval kapelnik.

- Ne more ne ven ne noter, se je prislinil znani gobeždač.

- Pa tudi mi ne, dragi moji, je tehtalo snihljato ženšče v nabranem križu.

Plehgenerala Ritnika pa je začelo dušiti: napenjal se je, da bi se izlekel, dal jim je vedeti, naj se mu ne približajo, ker lahko poškodujejo njegov skuzafo, da bo že nekako, samo oni paglavci naj pred njim nikar ne žuli te pomaranče, sicer ga bodo zalile sline, obračal se je in grabil z rokami, ljudje pa so se začeli prepirati, češ sam si je kriv, naj ostane kar v svojem plehu, le po njegovo ženo bo treba ...

Cez nekaj časa je res prišla. Obstrmela je, se molče prekrizala in javnila:

- Karlek, pri moji veri, zaphal si se, drugega ne preostane, kot da te namilimo ... Z žajfo gre, moj Karlek, prinesite no lavor, ne zijaite vanj kot tele v nova vrata ...

Cez dobrih pet minut ga je še zmeraj zvijalo od milnice, celo oči so se solzile, skuzafo pa kot da je prirasel: niti gani se ni smel, posmihal so se mu in predlagali to in ono, gostilničar pa je stal za njimi z rokami na hrbtu, in ko je že uvidel, da je ves njegov trud zaman, ga je prešinilo:

- Izžagali te bomo, Karlek ...

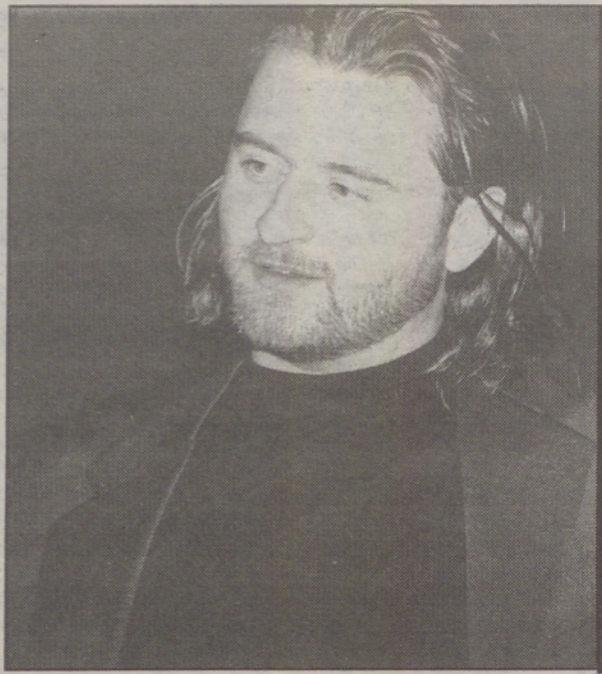
Zameglilo se mu je pred očmi, izžagali iz vrat.

- Ali pa podreti steno s tabo vred, pametnjakovič, mu je zabrusil in pomignil enemu od natakarkov, ki se je kajkmalu pojavil z motorno žago.

- Zatišči si ušesa, Karlek! je soplela njegova žena, ko je žaga robila okoli njegovih ramen.

Mizal je in požiral žagovino, gostilničar pa se je sršil, in ko je znova začutil tla pod nogami, se je moral nasloniti, sicer bi se zložil kot vreče.

- Nič, Karlek, tudi vrata gredo na tvoj račun, je zakisnil gostilničar, še preden je zvrnil prvi brizganec. Žejalo ga je pa tudi njegovi ženi se je odprlo, stal je ob mizi in si kar sam dolival, pogrebi so se razživeli in nekje proti jutru je že moralo biti, ko je godrnjaje in seveda majaje priganjal svojo ženo, ki je samokolnica, na katerih so se zibala požagana gostilniška vrata, ni in ni ubogala, pa tudi če ji je na uho počeno zarogovil s svojim skuzafo, iz katerega je hušnil za dober oblaček žagovine.

S
a
s
h
a

najbolj seksi v živo

Znani slovenski D. J. in pevec Sasha je pred kratkim v klubu Eldorado v Ljubljani predstavil svojo ploščo Ni na prodaj. Nasploh so v zadnjem času njegove skladbe (Vrtnar npr.) vse bolj priljubljene med poslušalci radijski valov, poslušalke pa celo izjavljajo, da takrat, ko poje v živo, ne vedo, ali naj ga poslušajo ali gledajo.

Težave s pleničkami

Irena Vrčkovnik je lahko še tako popularna, a ko je treba njenemu sinu Žanu zamenjati plenice, ji to prav nič ne pomaga. Žan ji namreč takoj zbršne in začne se bitka, v kateri ima zadnjo besedo samo ati, kajti samo on je kos malemu korenjaku in samo njemu uspeva plenice položiti tja, kamor sodijo, na Žanovo ritko. Drugače pa je Žan priden in zlat otročiček, ki najraje posluša svojo mamico, ko mu zapoje »nina nana«.

Da je Žan v Ireninem življenju res vse, nam pove tudi to, da je Irenina zadnja kaseta, Srčna dama, v celoti posvečena njemu. Nedvomno bo Žan, ko odraste, prav gotovo tudi glasbenik in vodja skupine Vesna. Žanova nadarjenost se kaže že sedaj, saj pridno prepeva Abbinne pesmi.

Irenin urnik pa je polno zaseden, in sicer z nastopi v njenih domačih krajih. Nekaj časa si vzame za kak festival, vendar je opustila tudi sodelovanje na Melodijah morja in sonca, ko se je Oto Pestner, njen dobri prijatelj in glasbeni sodelavec, odločil, da za ta festival ne bo več pisal pesmi. Tudi petje v duetu je za nekaj časa opustila, saj pravi, da so ljudje začeli govoriti, da gre že z vsakim. Sodelovanje ji je bilo všeč predvsem z Otom in Ivanom, potem so bili še dueti s Simono in Pidiem ... Vendar pa je vsake take pesmi tudi škoda, saj se je težko uskladiti z drugim delom dueta, tako da pesmi praktično ne more izvajati nikjer na nastopih.

In kaj načrtuje? Držala se bo slogana: **IMEJMO SE RADI.**

Hrvaščina boljša od slovenščine?

Na to vprašanje odgovarja Marko Vuksanovič, vodja in gonilna sila skupine Avtomobili. Skupina je izdala kompilacijsko ploščo, na kateri se je dotaknila vseh starih skladb, ki so nastale še v času njihovega najuspešnejšega obdobja, v času Jugoslavije. Plošča z naslovom drugi svet je nekakšno obujanje spominov na tiste čase in človeku se zazdi, da gre tudi za poskus obujanja takratnih komercialnih uspehov. Vsi vemo, da je na slovenski glasbeni sceni ta čas zelo trdo, da je prodaja padla in da največ slave požanjejo prav Hrvati. Zato ni naključje, da so se tudi Avtomobili odločili in izdali ploščo v hrvaščini, čeprav imajo veliko pesmi tudi v slovenski različici. Očitno slovenščina ne prinaša več denarja in jo je treba čimprej zamenjati.

Kakorkoli že, če vas daje nostalgija in si želite nekaj dobrega starega pop rocka, bo ta plošča pravšnja, kljub jeziku.

Kratko in

Ni prvoaprilska šala, pa vendar je 1. aprila izšel prvenec skupine Babilon. Tistim, ki ne veste, kaj bi s tem imenom, je treba povedati, da je njihova najbolj znana pesem ONA. Babilonci so se že odpravili na promocijsko turnejo, vendar dalj kot do Maribora niso prišli. Najbrž so ravno špricali tisto uro, ko so se pri geografiji učili o Prekmurju.

Lepi Marko Vozelj - Čukec želi na vse kriplje postati še lepši. To smo izvedeli iz prve roke, saj si je za ta namen poiskal zasebno vaditelja, ki prihaja osebno k njemu na

dom in s katerim ima prav posebne instrukcije fitnesa. Menda Marku najbolj nagajajo razmerja: višina x širina x debelina.

In če srečate na cesti še drugega glavnega čukca Jožeta in ga vprašate, če kaj potrebuje, vam Potrebujes odgovori, da si neznansko želi belo Gibsonovo kitaro, za katero bi šel tudi na konec sveta. Iskal jo je že v Frankfurtu, a zaman. Tako jo Potrebujes še vedno potrebuje.

Panda bo septembra dobila novega člana. Suzana, pevka skupine, namreč pričakuje naraščaj, tako da se sedaj pridno pripravlja na materinstvo, medtem ko bo festival Melodije morja in sonca moral malo počakati. Prava reč, zmago so že spravili v svoj žep, več pa se ne da.

jedrnato

Da je naši Regini uspelo priti v finale, ki bo v Oslu 18. maja, čivkajo že vrabčki na strehi. Oglejmo si sedaj, katere države bodo pri tem tudi sodelovale in kakšen bo vrstni red nastopajočih, da si boste lahko uskladili čas za navijanje. Festival bodo začeli Turki, nato pa se bodo predstavili v naslednjem vrstnem redu:

1. Luksemburg	12. Norveška
2. Velika Britanija	13. Francija
3. Španja	14. Slovenija
4. Portugalska	15. Nizozemska
5. Ciper	16. Belgija
6. Malta	17. Irska
7. Hrvaška	18. Finska
8. Avstrija	19. Islandija
9. Švica	20. Poljska
10. Grčija	21. BiH
11. Estonija	22. Slovaška
	23. Švedska

Slovenija se bo torej predstavila kot 14. in napovedi? Šušlja se, da ima Bosna veliko možnosti. Tudi Avstrija je favorit, njihova pesem je nekak gospel, pevec, kar je letos pri navalu pevk tudi nekaj posebnega, pa je slep.

AVTOR ŠTEFAN HAJDUK	RUONKA	KOT MED OP PREDMETOM IN SMERJO PROTI SEV	MESTO V SEVERNI ITALIJI	ILOVICA	FRANCE ARHAR	NEMŠKA ZALOŽBA	ANTIČNA PREROKNJA	MUČENJE	DALMAT ŽENSKO IME	ŠPANSKI NAROČNI JUNAK	IVO ZORMAN	NEMŠKI PISATELJ (1783-1852)	ENGTA ZA JAKOST ELEKTRIČ TOKA
JAVEN MNOŽIČNI NASTOP													
POLITIKA ZAPIRANJA													
RAVEN STOPNJA					JAVNO SLOV DEJANJE SREDOZEM RASTLINA						ALENKA PINTERIČ MESTO V INDIJI		
PEVKA PROONIK				SOKRATOV TOČNIK IVANA ŠUNDOV					MUSLIM DINASTIJA BAGDADSKI KALIFI	PUBLICIST SAM PRIPOVE DOVANJE			
KNEZ V NOVGORODU						MESTO OB MEKONGU ZIMZELEN IGLAST GRM							
ŽLAHTNI PLIN: Na													
													POKRAJINA V JAR

P EN	VOOLBINA V ZEMLJI	GRŠKA BOGINJA LJUBEZEN POEZIJE	KOLOIDNA RAZTOPINA DENARNA ENOTA ZRU		GRŠKI BASNOPISEC	FILMSKI DELAVEC	NATAŠA RALJAN VEČJI KOS POHISTVA		GL MESTO KANTONA AARGAU; CH KOVANJE				
MOTRANJA DEL SEMENA					LJUBEZENSKI PEŠNIK EISENHOWER				STOJAN AUER FR SLIKARKA (SUZANNE)		KRČEVINA NEPROFE SIGNALC		ŠPANSKO MOŠKO IME
ARJAN STVO						VEST SPOROČILO SLABOTEN ČLOVEK						LISTINA S KATERO SE ODJAVLJA ČUD	
ŽIVNO REJSKA FARMA V ZDA					DELAVEC V USNJARSKI INDUSTRIJI			FR REŽISER (ROGER) IT KIPAR (ANTONIO)				KANADSKI SMUKAČ READ	
OGOLIKO VODIK V ZEMELJSKEM PLINU					PREBIVALEC GR POKR LJUDSKI INSTRUMENT			LJ LIV PRAVNIŠKI POKLIC				NIT (POMANJ BODNI PROCES (STARINSKO)	
ŽERASTA STREŠNA OPEKA NA PRIMORSKEM					ZNAMKA ITALIJAN AVTOMO- BILOV	TRAV POKR V TROPIM VELIKA NEM. REKA			LOJNA BULA ANGLÉSKA PLOŠČINSKA MERA				NARAVNI LOGARITEM DEN ENOTA NA Z SAMOI
						POZITIVNA ELEKTRODA URADNI SPIS				OTOČJE V PACIFIKU PESNIKI MERMOLJA			
						ČEŠKI KRALJ (1253-1278) OLEG VIDOV						HERBERT ŠEPA BTRONCI	LUKA V IZRAELU AVT OZNAKA KRANJA
					NEKDANJE POKRIVALO PAPEŽEV								
					OTOK V KVARNERJU HRVAŠKA		KOVAN DENAR				DELAVEC V STEKLARNI		
					GRŠKA ČRKA		SNOV MATERIJA		RENU		SLABOST NAPAKA (PUBLI)		

Papilot Lemur

polaga karte samo za

Porušena razmerja
Samooklicanih čudežnikov, ki na najrazličnejše načine prodajajo svoja vprašljiva znanja, se je, kot sem že rekel, mogoče ubraniti s preudarkom in zavemo mošnjo. Na tem področju se je mogoče tudi ustrezno informirati in izobraziti ter tako ločiti zrnje od plev. Je pa seveda res, da so povečan interes za pa skrita znanja, predvsem pa nepoznavalska obravnava in raba skritih moči navalska obravnava in raba skritih moči prinesli med nas mnoge nevšečnosti, ki vsekakor niso mačji kašelj.

Zanimivo, vsekakor pa ne presenetljivo je, da posamezniki in skupine posegajo, predvsem po znakih t. i. črne magije, veliko manj pa je ljudi, ki bi se ukvarjali ali poskušali s t. i. belo magijo. Razmerja v večnem spopadu med črnim in belim so tako strahovito porušena. Večna tekma je postala neenakovredna in posledice seveda že čutimo. Vsekakor nam naša nemoč sama po sebi še ne nalaga krivde, zagotovo pa jo naša nepoučenost in nejevera.

Primer Zdenke C.

Sorodnica vam je zaupala besedilo oz. bolj rečeno recepturo, ki jo vi imenujete »vrbova mrena« in ki da bi vam lahko pomagala ob nezvestobi. Skritega znanja ste se bili upirali vse do tedaj, dokler se niso začele sinove težave v zakonu. Ali z drugimi besedami: urok ste uporabili zoper snaho, ki se je bila zapletla v zunajzakonsko razmerje. Sedaj se sprašujete, ali je morda prav vaša »vrbova mrena« povzročila, da se je sinov zakon resnično spremenil v pekel. Snaha je namreč med tem časom zanosila, ostaja pa seveda vprašanje, čigav je otrok.

»Vrbova mrena« je seveda v teh krajih dovolj znana in tudi uporabljana priprošnja za žensko plodnost. Že samo ime vam pove, da je povezana s simboliko vrbe kot drevesa, ki se zlahka množi. Zato se seveda čudim vaši lahkomišelnosti in napaki, ki vam jo je v tem primeru res zagodla. Je pa vendarle k sreči tudi res, da položaj sinove družine v podobah, ki jo pokažejo karte, nikakor ni tako zelo slab, kot ga vidite vi. Zdravila zoper »vrbovo mreno«, za kar me prosite, žal ne poznam. Pa tudi sicer je seveda prepozno in navsezadnje nebstveno.

Kdo plete nevidne niti?

Zdi se nam, da živimo v času, ko so se zamajali mnogi temelji naših družbenih razmerij in ko so mnoge tradicionalne vrednote znova na preizkušnji. Polašča se nas občutek negotovosti in mnogi, ki so doslej živeli na videz povsem racionalno in s tem enoznačno, se zlahka oprijemajo najrazličnejših ezoteričnih in dušeslovnih teorij in praks. Tako ozračje je kajpada naravnost idealno plodišče za najrazličnejše mazače, zdravitelje in vedeževalce, ki vznikajo kakor gobe po dežju in se odpravljajo na lov v motnem ali seveda po svoj kos zlahka prislužene pogače. Človek v stiski in negotovosti se pač zlahka oprime sleherne bilke in je za to pripravljen tudi plačati. Toda to so kljub vsemu pasti, ki se jih je še mogoče ubraniti. Veliko nevarneje in pravzaprav tudi zastrašujoče je, da je tako množično nepoznavalsko poseganje po skritih znanjih resnično že zganiło duhove v steklenici in da smo tudi zaradi tega v teh krajih že vse bolj ogroženi.

Nasvet Zdenki C.

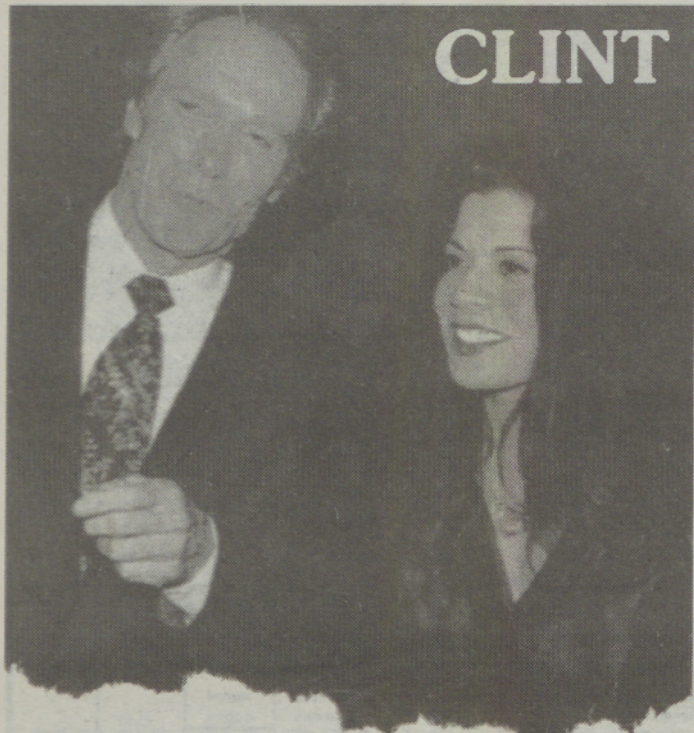
Nadvse pomembno je, da bi bili razlagi pripravljeni prisluhniti. Še bolj upam, da se bosta v povzetku vašega pisma prepoznala sin in njegova žena, zato sem namesto šifre navedel tudi vaše pravo ime. Dejstvo je namreč, da ste že od vsega začetka preveč neposredno posegali v sinovo življenje in vam pripada velik delež pri vseh težavah, ki so doletele družino. Gre namreč za kombinacijo, ki vas vzpostavlja kot dominantno in posesivno osebo, prav take karte pa se razgrinjajo tudi ob snahi, ki tako postaja vaša nasprotnica. Ne glede na sinovo držo, ki vsekakor ni dovolj samosvoja in odločna, je to polražaj, ki je v takih razmerjih rešljiv le z umikom. Umakniti se seveda morate vi, saj ste v tem primeru le mati.

Če ne bo šlo drugače, svetujem sinu in ženi, da se pred vami umakneta v ločeno gospodinjstvo.

pen

Pen je kratko rečeno, Vestnikova mesečna priloga in ima tudi sicer zvez z naravnim mesečnim ciklusom. Ustanovljen je bil, da bi, v skladu z imenom in asociacijami, učinkoval kot časopisni pen (italij) in penetrantnež (prodiralec) ter bil poln fotografij, kakor se za tabloid spodobi.

Izdaja ga Podarje za informiranje, katerovda direktorica je Irma Benko, odgovorni urednik matičnega časopisa je Janko Vurnik, urednik Penja pa Bojan Petek. Joke Bituper (Aleskum) in Stefan Smoj. Oblikoval ga Endre Góni. Za fotografije slabitja Nataša Juhovc in Jane Zajc. Zaurek, lektorica Nevenka Emri. Računalniško ga oblikuje Robert J. Kovat. Za Pen ni posebne naročnine!

CLINT

EASTWOOD – srečno poročen

Eden najslavnejših ameriških režiserjev in igralcev se je pri petinšestdesetih letih nesmrtno zaljubil v več kot pol mlajšo črno laso Dino Ruiz. Zgodba se je začela nekoč takrat, ko je Clint postal pred tremi leti poleg vsega še župan mesta Salinas, kjer je bila Dina novinarka lokalne televizijske postaje. Torej, dejansko se je začelo tako, da je imela z njim intervju. Potem pa sta verjetno te intervjuje nadaljevala ... Nekaj je že moral videti na Dini, ko pa so mu bile pred leti vseč le plavolaske.

L
I
Z
A

MINNELLI – pretresljivo,

kaj lahko naredita droga in alkohol

Njena lica so upadla, oči odsotne. Hollywoodska zvezda Liza Minnelli (50 let) je še komaj za prepoznati: alkohol in droge so iz nekoč privlačne ženske naredile razvalino. Prijatelji se bojijo, da bo končala kot njena mati Judy Garland (ravno tako nekoč znana zvezda), ki je pri 47 letih umrla zaradi prevelike količine zaužitih uspavalnih tablet.

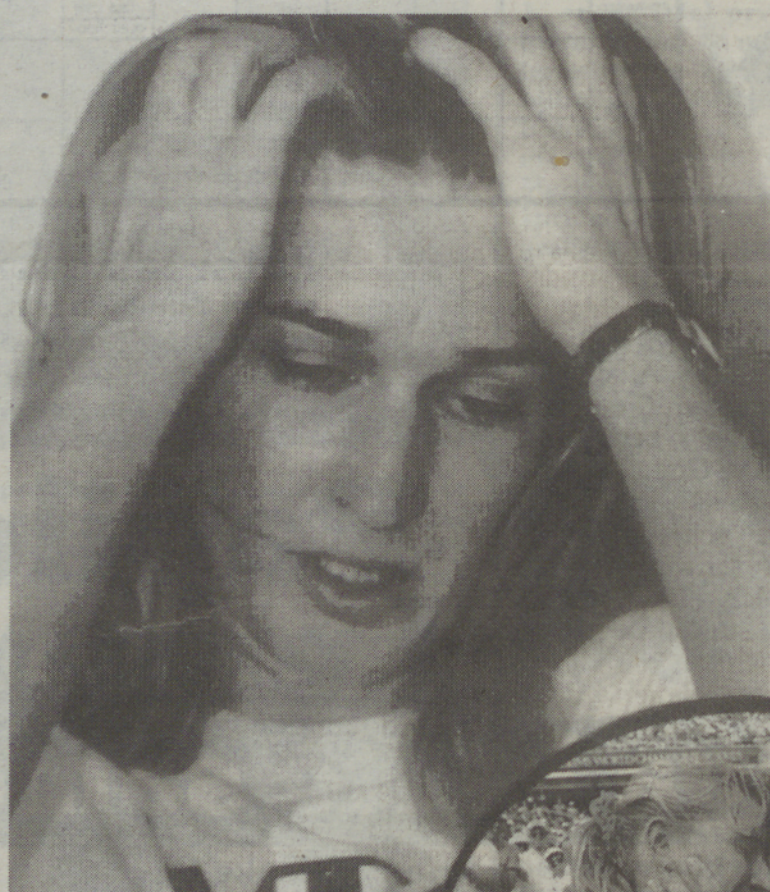
Zdaj živi Liza v Hollywoodu kot v kakem zaporu. Z nikomer se ne pogovarja in telefonske slušalke sploh več ne dviguje. Njen nekdanji mož pravi, da če si sama noče pomagati, ji ne bo mogel nihče. Tudi njena mati proti koncu ni imela in niti ni hotela imeti prijateljev ...

POGLEJTE TO KUZLO! (psa, ne njo)

Psička sicer ni nič kriva. Pravzaprav ni kriv nihče, le psička je imela srečo. Bilo je tako: medtem ko se je Michael Schumacher pripravljaj na dirke za veliko nagrado Brazilijske, se je njegova žena, kot ženske pač, sprehajala po mestu in hodila iz trgovine v trgovino. Nenadoma je k njej pritekla rjava psička, mešanica vseh mogočih psov. In s tem je zgodba oziroma pasja pravljica v bistvu končana. Corinna je bila psička vseč, dvignila jo je, odnesla k živinozdravniku, da jo je pregledal, in zdaj je že

normalen tretji družinski član Schumacherjevih.

vprašljiva
prihodnost

STEFFI GRAF

Vse skupaj se je začelo lanskega avgusta, ko so v bogati vili v bližini Duisburga aretirali Steffinega očeta Petra zaradi davčne utaje. Takrat s to afero nihče ni neposredno povezoval tudi Steffinega imena, češ punca igra tenis in se za drugo ne zanima. Zdaj pa prihajajo na dan številne tajnosti, ki govorijo, da je bila Steffi z očetom zelo tesno povezana (tudi fotografije, kjer je slikana z očetom, bi lahko bile zgovorne). Menda gre tako daleč, da bo zaradi davčne utaje morala sedeti tudi Steffi. Če k temu dodamo, da njeno mater vse večkrat videvajo z nekim newyorškim poslovnežem, lahko sklepamo, da razpad nekoč srečne in ponosne družine ni več daleč.

MODNI UTRINEK

MOŠKI BI PRAVDOVERO LAHKO BILI BOLJ DOMISELNI PRI OBLAČENJU, SAJ OBLAČILNA INDUSTRIJA PONUJA ZARJE VEČ, KOT KDAIKOLI PREJ.

- PRELEPE BARVNE KOMBINACIJE,
- NENAVADNO TKANE TKANINE,
- NARAVNA VLAKNA,
- POTISKANI BOMBAŽI, VISKOZA, SVILA IN LAN ZA SRAJCE IN DUHOVITE KRAVATE - TO JE LE KANČEK ZGODBE O MOŠKEM OBLAČENJU.

TISTI, KI SO NAJDOVZETNEJŠI ZA MODNE SPREMEMBE SE BODO ODLOČILI ZA VISOKO ZAPETE JOPICE. LE-TEM SE IZVRSTNO PRILEGAJO GELOVNIKI.

NIČ NOVEGA BOSTE REKLI?!

- VSEBINA MODE JE VEDNO TISTI DEL ŽE ZNANEGA, KI SE ZNOVA LAHKO VPNE V DUHA SEDANJOSTI!

penMURSKA AMBASADE XIII

Ljubljana,
12. 4. 1996,

PENREUTER: Če se vprašamo, kaj je poleg vsemogočne politike in pridnih kmečkih rok tisto, kar nas je bistveno značilno in hkrati vzpostavilo, da smo lahko preživeli na našem malem zelenem in močvirnem kosu zemlje, potem je to prav gotovo muzika. Tega so se zavedali že stari Grki, ko so poudarjali prvinsko moč glasbe v gledališkem ritualu. Tako lahko zdaj z gotovostjo in s ponosom rečem, če imajo Nemci Wagnerja in njegovo totalno gledališče, potem imamo mi Kreslina in njegovo potujočo Beltinško bando. Šele zdaj se nam odstre pravi obraz tragičnega duha, ki se tako vzvišeno očrtuje na zgaranih obrazih naših rojakov.

Tako smo bili v Ambasadi znova deležni prvovrstnega spektakla ob izvirnem posredovanju muzike, ki se vedno rodi v opojnem vinskem sodu. Dokazali smo svojo vzvišenost in modrost, ki nas loči od sonarodnjakov. Namreč že davno tega je naš prijatelj po veri v podobnem vinskem sodu pretihotapil od prav tistih wagnerjancev, s katerimi delimo dušno usodo, knjigo, mi pa smo jim podtaknili še en sod, takrat res poln vina, in z njim znova preobrnili zgodovino. Kranjci in Gorenjci se zdaj ne obračajo več proti podalpskim pašnikom, kjer kraljujejo tirolske plavalaske in poskočne trobente, temveč so spoznali svoj pravi obraz v ravninski odprtosti in žuboreči Muri. V trenutku, ko izza šanka Ambasade prihajajo prvi glasovi violin in cimbal, množično drejo v naši mali drugi dom ter nemilo padajo na kolena. To je bil res ganljiv prizor. Vlado je z vso svojo vehemenco krožil med mizami in z rame točil divje vino med goste na robu histerije.

Prav ob koncu večera, ko je večina navajenih že ležala pod mizami, pa je z nasmehom rekel svojim muzikantom, da to ni bilo zadnjič. Kot trdi sam, šele zdaj prihaja rojstvo pravega duha ... To bo gotovo veličastno ...

Vilmoš Panonski, Kalman Penovski

ODMEV NA ZDRAVNIŠKO STAVKO

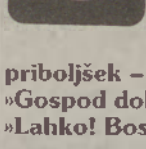

3. A Gimnazija Murska Sobota

PRIHODNJE BELE HALJE DIXJAŠKA 1/4

V prihodnosti bi jih vsi radi nosili. Kdor ne bo znanstvenik, bo vsaj zdravnik. Komur tudi to ne bo uspelo, bo stomatolog. Kdor pa misli do DNA (do nothing at all), bo mikrobiolog. Prihodnji kolegi smo takole solidarizirali:

Ponedeljkova vizita na kirurgiji: Košir je bil v petek operiran na želodcu. V nedeljo so mu od doma prinesli priboljšek – lonček kuhanega fižola.

»Gospod doktor, ali lahko pojem tale fižolček?«

»Lahko! Boste pač na drugem svetu prdeli.«

»Gospa, moram vam povedati, da smo pri vas odkrili bolezen, ki ne obstaja več ...«

»Se ne čudim, gospod zdravnik, ko ste me pa toliko časa pustili čakati.«

Neki mornar si je dal na hrbet vtetovirati zemljevid sveta. Nekega dne zbolil.

Zdravnik ga vpraša: »No, kje vas boli?«

Mornar: »Na severovzhodu Brazilije.«

Na predvolilnem shodu: »Volilci! Rešili vas bomo vseh fašizmov, vseh nacizmov, vseh komunizmov ...«

Neki glas iz množice prekine govornika: »Pa imate kaj proti revmatizmu?«

Od 25. aprila do 30. maja

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

Začetek tedna, ki se vam bo zdel dolgočasen in brez perspektive, bo kaj kmalu pokazal, da je za vas izredno pomemben. Na to bodite pripravljeni. Jejte več surove hrane. Očemer koli dvomiti, je včasih dobro, toda če vam bo to prešlo v navado, na koncu res ne boste vedeli, kaj je prav in kaj ne, kaj je dobro in kaj slabo.

BIK

(21. IV. – 21. V.)

Za vsako delo ne morete pričakovati plačila, bo pa morda prišlo takrat, ko to sploh ne boste pričakovali. Zato naj vas nekatera tovrstna opravila spravijo v dobro voljo. Verjemite, da bo koristno, in ko boste delo končali, bo za vami lep dan. Nekdo vas od daleč opazuje. Če boste to ugotovili in imeli ob tem tremo, bo to dober znak.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

Čep ravno v najlepšem delu pomladi, zdaj ni čas za sanjarjenje. To pa seveda ne pomeni, da bi se upirali valu zaljubljenosti, ki se vam, kot vse kaže, neizbežno približuje. Pri osebi, katero pogledujete, bodite previdni. Nekdo vam bo dokazal nekaj nasprotnega, vendar to še ne pomeni, da je vaš sovražnik. Včasih imajo tudi drugi prav!

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

Kakor hitro se boste poglabili v problem, boste videli, da ni tako velik. Strah, da bi tisti, ki so vam blizu, videli, da ga ne znate rešiti, je večji kot problem. Imate problem s časom: ali vas prehiteva ali si ga ne znate razporediti. Enostavno si morate vzeti čas, drugače ne bo šlo. Približuje se vam prijeten konec tedna, ki si ga boste dobro zapomnili.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

Na poslovnem področju vam ne gre vse tako kot bi hoteli. Morda ste preslišali dober nasvet ali prezrli iskren namig. Pri poslovnih zadevah bodite bolj na tekočem. Razveselili boste svoje okolje, ne da bi se tega zavedali. To vam bo dalo moč, da boste kmalu pravilno ukrepali. Ob razveseljivi novici se usedite in ob umirjeni glasbi še enkrat dobro razmislite.

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

Oseba, s katero nimate ravno najboljših odnosov, vam bo z nekim predlogom ponudila roko sprave. Pravilno boste naredili, če jo sprejmete. Kar tako, po naključni izbiri, pokličite znanca. Splačalo se bo. Nasploh je pred vami mesec, ko boste morali vašo okolico večkrat presenetiti z drobno pozornostjo, ki vam bo nekoč povrnjena.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

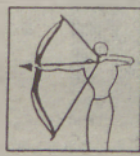
Ste v čudovitem življenjskem obdobju. Odprlo se vam bo več poti in niti ena med njimi ni slaba. Kljub temu bodite disciplinirani in delavni. Pri delu se vam vse umirja in prehaja v mirne tokove. Premalo se gibljete, zato poskrbite, da bo prezežek energije čimprej sproščen. Če v desetih dneh ne dobite cvetja, ga sami dajte nekemu.

ŠKORPION

(23. X. – 21. XI.)

Pred vami je nora noč, polna smeja, zabave in morda tudi ljubezni. Prihaja čas, ko lahko sodelujete v kakšni nagradni igri ali igri na srečo. Ko se boste znašli v središču pozornosti, ne pretiravajte. Ko boste šli na pomemben sestanek ali pogovor, imejte v žepu ali torbici majhno vejico bele breze.

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

Maj je pravi mesec za vas. Neka notranja moč vas bo gnala iz avanture v avanturo. Temu se boste težko izognili, zato je bolje, da se na to pripravite. Morda bo dobro, če se z okolico tačas ne prerekate. Pustite, da imajo tudi drugi svoj prav. Pomembnejše odločitve preložite na kakšen drug mesec.

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

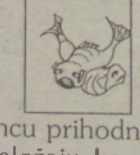
Sredina meseca poslovno ne bo ravno uspešna, bo pa več sreče z odnosi z bližnjimi. Primeren čas za kakšno potovanje ali izlet. V družbi več kot štirih ljudi morate biti previdni in počakati, da oni pokažejo svoje karte. Če ste si zaželeli kakšen del garderobe ali modni dodatek, si ga privoščite. Napake ne morete narediti.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

Čep ravno vas daje utrujenost, morate vztrajati in opraviti delo do konca. Včasih se razgovorite in poveste več, kot bi želeli, za kar vam je pozneje žal. Tega menda zdaj ne boste tako hitro naredili. Stalna družba od vas pričakuje več, kot si zasluži. V bližini osebe, s katero bi radi navezali tesnejši stik, položite kremenov kamenček.

RIBI

(20. II. – 20. III.)

Že ob koncu prihodnjega tedna se lahko znajdete v nenavadnem položaju, ko ne boste vedeli, kaj naj naredite. Namesto da bi iskali nasvet pri prijateljih, naredite tole: svoj problem razložite kakšni domači živali ali sobni rastlini, nato pa še povejte, kaj vse v zvezi s tem bi lahko naredili, da bi ga rešili. Potem pojdite spat. Zjutraj, ko se boste zbudili, vam bo vse jasno.

Penova trojka in skupina iz gostilne. Skrajno levo Jože, skrajno desno Franček Čuš. Oba sinova znanega zbiralca narodnega blaga Jožeta Čuša. Lepo se vidi starogorska cerkev, ki jo je po legendi dala sezidati grofica na kraju, kjer je bil brezov gozdiček, nad katerim je večkrat letal bel golob. K cerkvi so nekoč radi romali tudi Prekmurci.

Pozoren bralec je verjetno že v prejšnji številki ugotovil, da je Penovih akcij konec. Vse, kar je Penova trojka nameravala narediti, je naredila – če je bila uspešna, je drugo vprašanje. Odslej bo Penova trojka »klantivala« ali, da se bomo bolje razumeli, se potepala. Koliko zanimivega človek lahko najde ali vidi že, če se poda v sosednjo ulico, kaj šele v sosednjo vas! Samo oči je treba imeti odprte in morda tam koga poznati ali vsaj koga kaj vprašati ...

MLIN BO MLEL, KO BO VETER

Vse skupaj se je zavleklo, ker je bil Bojan na nekem sestanku, Irma pa pri zobozdravniku, ki ji je moral v trojki levo zgoraj narediti zalivko (kogar te zadeve natančneje zanimajo, naj si prebere knjigo Zobarjenje za začetnike, založba Franc - Franc, 1992).

Se zmeraj je bilo svetlo, ko smo se peljali po vinski cesti in se spraševali, zakaj ni označena. Morda to zverno v vinotoču Marjetica, smo si rekli in se ustavili, vendar se takoj tudi odpeljali, ker je odprt samo ob koncu tedna. Tako smo se peljali med že lepo obrezanimi in privezanimi trtami in čakali, če bomo videli kaj lepega ali zanimivega. Jure je vprašal, kje smo, jaz sem pa rekel, naj bo tiho, ker mi že vemo, kje smo. Človek se lahko mimogrede izgubi po tistih ozkih cestah, ki so si podobne kot repa repi. Vseeno sem računal, da če bomo neke zavili na desno, moramo prej ali slej priti v dolino, ki nas bo popeljala proti Vidmu ob Ščavnici, kot se je tudi zgodilo.

Videm. Središče Občine Jurij ob Ščavnici. Vseposvoda so brnele žage. Pozneje smo zvedeli, da so gasilci skupaj s člani tamkajšnjega turističnega društva že od 9. ure čistili svoj kraj, da bi bil ob drugem občinskem prazniku čim lepši.

Kraj je na splošno lep in zanimiv. Nekdanja vladavina Kreftov je pustila sledove. Različni spomeniki iz starejšega in mlajšega obdobja dajejo temu kraju poseben pečat. Verjetno ga ni kraja v državi, ki bi imel toliko pomnikov. Vsekakor je zanimiv spomenik, ki so ga leta 1982 postavili učenci Železniškega šolskega centra in KUD Tineta Rožanca iz Ljubljane železničarjem – španskim borcem v letih 1936–1939. Če že nimajo proge, imajo vsaj spomenik železničarjem. Iz novejšega obdobja je spomenik borcem iz 1. in 2. svetovne vojne ne glede na stran, za katero so se borili. Pravilno! Naj počivajo v miru kot tudi gospod Kocbek, kateremu so pozno, vendar iz srca postavili doprsni kip na dokaj primernem kraju.

Srečali smo župana in z njim odšli v Čebelico, kjer dela Jože Tišler, predsednik turističnega društva. Ta lokal je pa zanimiv! Če že zaradi drugega ne, pa vsaj zaradi tega, ker je odprt do polnoči.

Ali je v Soboti takšen lokal, lepo vas prosim?

Jože Čuš (mlajši) ureja v nekdanji šoli etnografski muzej. Stare predmete je začel zbirati že njegov oče. Odprli ga bodo še pred poletjem. Jože pred strojem za delanje zaseke, Bojan se je pa kar vlegel v nekakšno posteljo, ki je čez dan rabila kot miza. Po navadi je v njej spal gospodar, predalčka spodaj pa sta bila namenjena dojenčkom ali manjšim otrokom.

KLANTIVANJE

Edi Leskovar in njegova maketa mлина na veter (velikost 1:5), ki je še po drugi svetovni vojni stal na Kokolajnsčaku. Visok bo okrog 10 metrov. Naredil ga je po rekonstrukciji starih delov, ki so ležali pri nekem gospodu, ki se piše Repa. Mlin bo mlel, saj bo imel kamne, ki jih je podaril mlinar Heric iz Kokoričev. Ko smo Edija vprašali, kdaj bo mlin mlel, je previdno odvrnil, da takrat, ko bo veter. Mlin bo narejen iz petih vrst lesa. Leseni zobniki so iz hrastovega in akacijevskega lesa. Če bi bil z nami Stef, pa ni mogel biti, bi verjetno ta mlin takoj primerjal s tistim na Muri.

Jurjevska zdravica

*Jurjevski griči, rosne doline,
Ščavnica draga, k Muri hitiš,
polja bogata, cvetne ravnine,
jurjevski kmet, saj v raju živiš!*

*Zdrave ve, naše zlate gorice,
živele, naše polne pivnice!
Stari in mladi se veselimo,
v jurjevski fari živeti želimo.*

*Rožički Vrh in Sovjak in Zenik,
zlato naj grozdje v soncu zori,
mnogo je žlahtne kapljice žejnih,
vince jim srca naj vradosti!*

*Zdrave ve, zlate gorice,
živele, naše polne pivnice,
stari in mladi se veselimo,
v jurjevski fari zapeti želimo.*

*Bodo lasje nekoč osiveli,
žuljava roka tresla se bo,
bodo kozarček prsti prijeli,
misli hitele bodo v nebo.*

*Zdrave ve, zlate gorice,
živele, naše polne pivnice,
stari in mladi se veselimo,
v jurjevski fari zapeti želimo.*

Jakob Sešerko

Rezultat pogovora s tako pomembnima človekoma je tisoč informacij. Najpomembnejša je seveda tista o Marcu Giraldeelliju in Blaguškem jezeru. Tam bo še veselo, vendar je to že druga zgodba. Pomembno je bilo, da sta nam povedala, naj obiščemo še Jožeta Čuša in Edija Leskovarja. Nekje pri Stari Gori ju bomo zanesljivo našli in smo šli tja, županu in predsedniku pa obljubili, da bomo v čast občine in njenega praznika objavili Jurjevsko zdravico, ki jo je napisal zdaj že dobro leto pokojni Jakob Sešerko in jo izdal skupaj z drugimi pesmimi v zbirki Pobožal sem zemljo (V Čebelici jo lahko kupite).

Na Stari Gori smo se ustavili v gostilni, da zverno, kje bi lahko našli naše nove informatorje. Stopim v točilnico in takoj naročim brizganec, da me ne bi čudno gledali (drugi so me čakali v avtomobilu), potem se počasi obrnem k večjemu omizju in vprašam, kje bi lahko našel Jožeta Čuša. Kaj mislite, kaj so mi rekli? Eden je rekel: »To sem jaz, to pa moj brat Franček!« Pri mizi sta sedela še dva gospoda, vendar si njuni imeni nisem zapomnil, sta pa lepo vidna na sliki. Nimate pojma, kako sem bil srečen. Vse smo se zmenili, še več, kot lahko pokažejo fotografije. Tudi k Ediju Leskovarju sta nas pozneje peljala, kjer nas je gospodinja Angela prav prijazno sprejela in počastila, dokler Franček ni pripeljal Edija, ki je bil v Drakovcih, kjer so pri Bremcu betonirali spodnjo ploščo, kar pa za našo zgodbo ni pomembno. Zdaj si pa kar oglejmo nekatere od fotografij, ki jih Jure ne bi naredil, če ne bi bilo prijaznih Čuševih fantov. Še prej si na prvi strani oglejte smreke, ki rastejo v Zamudovih »šumah« v Terbegovcih, ki so 40 metrov visoke in bi dale 12 m³ lesa. Kakšnih 150 let so stare. Tudi tja sta nas peljala Jože in Franček.

Joe Reethooper

penelopa

17-letna Petra Majcen iz Gornje Radgone

Če natančno pogledate fotografijo, železno ogrodje in punco, ki stoji na njem, se boste verjetno strinjali, da je lani na Banovski noči upravičeno postala mis fotogeničnosti. Tudi sicer je Petra rada lepo oblečena, zato se je verjetno tudi odločila za tekstilno šolo. Želi postati modna kreatorka, in če bo vse po sreči, tudi ena boljših manekenk.